Bib. R.O.S.

3 Augustus 1934 - 22 Ab 5694

Vijf en Zestigste Jaargang No. 31

WEEKBLAD
voor Israëlietische Huisgezinnen

Hoofdredacteur: B. GOBITS
Newtonstraat 8, Amsterdam-Oost — Telefoon 53127
Alle redact. bijdragen, convocaties, berichten enz. gelieve men liefst vóór Woensdag naar dit adres te zenden
Wordt antwoord of terugzending verlangd, dan voege men een gefrankeerde en geadresseerde enveloppe bij de copij. Anders kan met zoodanigen wensch geen rekening gehouden worden
Alle redact. bijdragen, convocaties, berichten enz. **Rotterdam** betreffende zende men naar het Rotterdamsche redactie-adres, Keizerstraat 27

Deze week:

DE DOOD VAN Dr. DOLLFUSS
Buitenl. Kroniek — Eerste Blad pag. 1

DE JOODSCHE INVALIDE GAAT BOUWEN!
Tweede Blad pag. 2

Uitgevers: GEBR. HAAGENS, ROTTERDAM
Keizerstraat 27 — Telefoon 56401 — Postgiro 6916
Abonnement: voor Rotterdam **f 1.20**, overige gemeenten in Nederland **f 1.40** per half jaar. Voor het buitenland **f 4.—** per jaar
Losse nummers **elken Vrijdag** bij verschillende agentschappen verkrijgbaar ad **5 cents**
Advertentiën: 30 cents per lossen regel. — Ingezonden Mededeelingen **60 cents.** — Eerste Pagina Eerste Blad **90 cents**
Bij contract belangrijke korting. Men vrage onze tarieven

Honderd lofzeggingen per dag

God loven na zich verzadigd te hebben

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך
Als gij gegeten en u verzadigd zult hebben, dan zult gij den Eeuwige, uwen God loven

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום De mensch is verplicht elken dag honderd lofzeggingen uit te spreken (Menochous 43 b). Neen, lezer, daarmede hebben de Talmoedwijzen ons geen plicht opgelegd, die niet te volbrengen is. Want dat hebben ze nimmer gewild. Ondanks het feit, dat ze veelvuldige besluiten genomen hebben, waarbij levensregelen werden vastgesteld, die ook thans nog gelden, hebben ze daarbij toch steeds vastgehouden aan het principe: Men neemt geen besluiten, die door de Gemeente niet te volbrengen zijn. Wanneer zij „honderd lofzeggingen" verplichtend stelden, om iederen dag uit te spreken, dan hebben zij zich daarmede niet buiten de practijk van het leven geplaatst. Wanneer driemaal daags de „sjemounei 'esrei" gebeden wordt en daarbij gevoegd worden de verschillende berochous uit het gebed, o.a. de „birchous hasjachar", dan blijft men al niet ver onder de honderd berochous. Ook aan Sjabbos en Feestdagen hebben de Wijzen gedacht. Dat zijn toch dagen, waarop het „achttien gebed" vervangen wordt door het „zevengebed". Geen nood echter, bij eenigen goeden wil, טרח וממלי להן באספרמקי ומגרי, kan men door genot van specerijen en vruchten tot het aantal van 100 berochous komen. Maar geweldig kan dan ook de beteekenis zijn, wanneer die berochous bewust uitgesproken worden. De „honderd berochous" worden in verband gebracht met het Bijbelvers: Nu dan Israël, wat vraagt de Eeuwige, uw God, van uwen kant, dan te vreezen den Eeuwige, uwen God, door te gaan in al Zijn wegen. (קרי ביה מאה). We moeten מאה - מה niet zien als enkel een Wortspiel zonder meer, als een uiting van den speelschen geest van de Talmoedwijzen. Het den Eeuwige vreezen, dat „niet door den hemel is", maar uit ons zelf, moelt voortkomen, kan bevorderd worden op de meest afdoende wijze door het dagelijks uitspreken van honderd lofzeggingen.

Zoo is het instituut van de berochous dan ook uitgegroeid tot een der allerbelangrijkste tot vorming van het ware Joodsche gemoed. In de eerste plaats zou door het geregeld, bewust uitspreken van de lofzeggingen de vrees en de eerbied voor God bij ons opgewekt worden, maar daarnaast moet de berocho bij elk genot, dat wij smaken ons met dankbaarheid jegens God vervullen en doet de berocho ons Hem zien, als de Gever van alles en brengt ze ons onze afhankelijkheid van Hem voor oogen. Onze Wijzen hebben zich dan zeer positief uitgelaten over het meer dan laakbare gedrag van dengene, die de berocho niet uitspreekt. Zoo lezen wij o.a. (Berochous 35 a) כל הנהנה מן העה"ז בלא ברכה מעל al wie genot heeft van deze wereld zonder vooraf een lofzegging uit te spreken, begaat een trouweloosheid. Maar waar het zeggen van de berocho dus zoo beteekenisvol is, ligt het voor de hand, dat het enkel zeggen door sleur, zonder hierbij aan den zin te denken, uit den booze is. Zal de berocho ons met vrees voor en dankbaarheid jegens God vervullen, dan moeten wij met aandacht haar uitspreken. Bij het uitspreken van de berocho moeten onze gedachten enkel naar God uitgaan. Zoo begrijpen wij, dat Raw zegt כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה elke berocho, waarin de naam van God niet vermeld wordt, is geen berocho en dat R. Jouchonon zegt כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה elke lofzegging, waarin God niet als Koning van het heelal geprezen wordt, is geen berocho (ib. 40 b). Door de berocho uit te spreken, erkennen wij God als de Schenker van de genieting, welke wij zoo aanstonds zullen smaken, we zien Hem als den Koning, Die het heelal regeert en van Wiens macht wij allen afhankelijk zijn. Blijft die erkenning dus in onze berocho achterwege, dan zou zoodanige berocho dus geheel haar waarde verliezen.

De woestijn, waar Israël een veertig jaar verbleven is, vóór het over den Jordaan trekkende, Kenaäns bodem zou betreden, kon als een opvoedingsschool van groote beteekenis voor het volk beschouwd worden. In de redevoeringen, welke Mozes vóór zijn verscheiden tot het volk gericht heeft, laat hij niet na, daarop herhaaldelijk te wijzen. Want deze woestijn was groot en vreeselijk, een plaats van slangen, vergiftige slangen en schorpioenen en ook van dorheid, waar nergens water te vinden was. Maar daar was het, dat God voor hen water deed voortkomen uit de harde keirots. In die woestijn gaf God het volk Man te eten, dat de vaderen niet gekend hadden. Daar in de woestijn legde God het volk onthouding op, liet het honger lijden en gaf het Man te eten, dat het woestijngeslacht noch de vaderen gekend hadden, om te doen ondervinden, dat niet van brood alleen de mensch leeft, maar dat van al, wat uit het bevel des Eeuwigen daartoe beschikt is, de mensch leeft. Daar in de woestijn is het gewaad niet versleten van het lichaam en de voet niet opgezwollen. Op een wonderbare wijze heeft God Israël dus in de woestijn verzorgd en gedurende 40 jaar kon het volk dat ervaren. De overgang van de woestijn in Kenaän zou wel een zeer groote zijn. Want van Kenaän getuigt Mozes aldus: „Want de Eeuwige, uw God, brengt u naar een goed land, een land van waterbeken, wellen en watermassa's, die in de vlakte en op het gebergte ontspringen. Een land van tarwe en garst en wijnstokken, vijgen- en granaatappelboomen; een land van olie voortbrengende olijfboomen en van dadelhoning; een land, waarin gij niet met bekrompenheid brood zult eten, waarin gij aan niets gebrek zult hebben; een land, welks steenen ijzer zijn en uit welks bergen gij koper houwen zult. Derhalve een geweldige overgang. En de gevolgen hiervan zouden voor Israël fataal kunnen zijn. Mozes gewaagt hiervan voortdurend. Zoo spreekt hij: „Dat namelijk niet — wanneer gij eet en u verzadigt en goede huizen bouwt en ze bewoont en uw rund- en kleinvee vermeerderen, zilver en goud bij u toeneemt en al wat u behoort vermeerdert, dan uw hart zich verheffe en gij den Eeuwige, uwen God, vergeten zoudt, die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, gevoerd heeft". Mozes ducht vooral, wanneer Israël verzadigd zal zijn, dat het dan God vergeten zal. Ook God Zelf vreest dat, wanneer Israël „zal eten, zich verzadigen en vet worden", het zich tot andere goden zal wenden (Deut. 31:20). De uitdrukking van het Jeschoeroen, dat vet wordt en achteruit trapt, is tot den huidigen dag spreekwoordelijk gebleven.

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך Als gij gegeten en u verzadigd zult hebben, dan zult gij den Eeuwige, uwen God, loven, aldus gebiedt Mozes het volk. Het is, zooals Seforno zegt, למען תזכור כי מאתו היו אלה לך het gebod om God te loven, wanneer men gegeten en zich verzadigd heeft, beoogt, om te blijven gedenken, dat wij al het goede, dat ons geschonken wordt, van God ontvangen. Door birkas hamozoun worden wij ook voortdurend herinnerd aan onze afhankelijkheid van God. Armoede en gebrek zijn vreeselijk. קשה עניות מכל היסורין Armoede is harder dan alle lichamelijke pijnen, zeggen de Wijzen. Ongelukkig het gezin, waar gebrek heerscht, het leven wordt daardoor zeer moeilijk te dragen. Maar ook verzadigd en zat zijn, kan verkeerd voor den mensch wezen, zij het dan niet in lichamelijken, dan toch in geestelijken zin. Dat is het geval, wanneer voorspoed en maatschappelijk slagen den mensch doet steunen op eigen kracht en wanneer hij zijn slagen aan eigen energie en krachtsontplooiing toeschrijft, wanneer hij spreekt: „Mijn kracht en de sterkte mijner hand hebben mij dit vermogen verworven" (Deut. 8:17). Slechts hij, die na gegeten en zich verzadigd te hebben, God looft, weet den hem geschonken zegen te waardeeren.

Wanneer ooit een generatie heeft leeren beseffen, dat niet menschelijke kracht en menschelijke hulp voldoende zijn, om de schepselen van het noodige te voorzien, dan is het wel de onze. We zien toch, dat in een samenleving, waar de productie een ongekende hoogte heeft bereikt en waar een overvloed van artikelen is, door talloos velen gebrek geleden wordt. Knappe koppen peinzen zich moede, om middelen te beramen, om uit den chaos te geraken en die middelen blijken niet voldoende te zijn. We zien in onze dagen het oude woord קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף dat de voedselvoorziening van de menschen geen minder groot wonder is, dan het klieven van de Schelfzee (Ps. 118) opnieuw bevestigd. In de tijdverschijnselen is duidelijk waar te nemen, dat de leidende hand van de Voorzienigheid, in wat wij noemen de wereldhuishouding, niet kan gemist worden. Onze afhankelijkheid van Hoogere Macht valt ook uit het gebeuren onzer dagen te leeren. We kunnen ook daaruit zien, dat eten en verzadigd zijn moet voeren tot loven

ואכלת ושבעת וברכת

Buitenlandsche Kroniek

Laffe moord op den Oostenrijkschen Bondskanselier Dr. Dollfuss — De positie der Oostenrijksche Joden

Met afgrijzen en ontzetting heeft de geheele beschaafde wereld buiten Duitschland deze week kennis genomen van het ontstellende bericht, dat de dappere kleine Bondskanselier van Oostenrijk, Dr. Engelbert Dollfuss, op laaghartige wijze bij een Nazi-Putsch is vermoord. Wie de afschuwelijke bijzonderheden van dezen laaghartigen moordaanslag heeft gelezen, hoe men den zwaargewonden vromen Katholiek den door hem dringend gevraagden geestelijken bijstand heeft onthouden, hoe men den stervende zonder geneeskundige hulp heeft laten doodbloeden, die moet wel met afschuw vervuld zijn voor een systeem, dat zulke daden op zijn geweten heeft. En alhoewel wij ons in politicis noch in religiosis met de denkbeelden van Dr. Dollfuss zouden willen identificeeren, kunnen wij ons volkomen vereenigen met de volgende zinsneden uit het politieke testament, dat Dr. Dollfuss heeft neergelegd in een artikel door hem onder het opschrift: Bommen en Politiek geschreven in het Fransche blad Excelsior:

Deze kringen (Dr. Dollfuss heeft het over de Oostenrijksche Nazi's) zijn ziek, want zij aarzelen niet de ergste rampen te verwekken, om hun politieke doeleinden na te jagen. Voor de afschuwelijkste misdaden schrikken zij niet terug. Geen van ons zou zijn politiek streven willen bereiken met dergelijke middelen.

Het lijdt geen twijfel, of ook Duitschland heeft de hand in dit droeve spel gehad. Door het cordate optreden van Italië is gewis, 20 jaar na den grooten wereldoorlog, een nieuwe volkerenkrijg voorkomen. De oogen van de wereld zijn stellig — en dat is de eenige goede zijde aan deze zaak — wijd open gegaan voor de verderfelijke gevolgen van het nationaal-socialisme en wij zijn er zeker van, dat ook in Duitschland in bezadigde Nazi-kringen dit sluipmoordenaarsgedoe na den beruchten Bartholomeusnacht van 30 Juni walging opgewekt heeft. Natuurlijk kan men daaraan in het Derde Rijk van Adolf Hitler geen uiting geven, zonder met stellige zekerheid ten minste in een concentratiekamp te belanden.

Het nieuwe kabinet, waarvan Dr. Kurt von Schuschnigg de Bondskanselier en tevens Minister van Justitie en Onderwijs is, zal, daarin dapper gesteund door Italië, Frankrijk en Engeland, met kracht pogen de onafhankelijkheid van het kleine Oostenrijk te handhaven. Het zal daarbij de lijn, door Dr. Dollfuss uitgestippeld, voortzetten gelijk dit het Oostenrijksche volk beloofd is bij de baar van den te jong heengeganen staatsman. Wellicht zal de latere geschiedschrijver deze Nazi-Putsch kunnen aanwijzen als het begin van een ommekeer in de geesten van velen, die tot nu toe bevangen waren door een tot in het uiterste opgezweept nationalistisch en fascistisch gevoel!

Het is nog maar enkele maanden geleden, dat èn van den kant der Heimwehren èn uit de Christelijk-Sociale partij, d.i. de R. K. staatspartij van Oostenrijk, op Dr. Dollfuss sterke druk geoefend werd, om de Joodsche staatsburgers uit te sluiten van verschillende intellectueele beroepen en hen ook op economisch gebied aan banden te leggen. Hoewel Dr. Dollfuss — dit moet toegegeven worden — tegen de actie van het z.g. Vaderlandsche Front niet voor 100% weerstand heeft geboden of kunnen bieden, moet getuigd worden, dat van zijn kant geen antisemietische maatregelen gekomen en genomen zijn, ook al was hij door zijn eenvoudige boerenafkomst niet bepaald filosemietisch ingesteld.

De Agoedistische Jüdische Presse schrijft dan ook, dat de wetsgetrouwe Joden in Oostenrijk op de eerste plaats Dr. Dollfuss dankbaar waren en zijn, omdat hij de onafhankelijkheid van Oostenrijk wilde handhaven en daardoor den Oostenrijkschen Joden een lot, als den Duitschen getroffen heeft, wilde besparen. Op de tweede plaats waren en zijn zij hem dankbaar, omdat hij steeds verklaard heeft, dat in een Katholiek Oostenrijk alle positieve godsdienstige richtingen niet slechts geduld zouden worden, maar ook op de positieve hulp en bescherming van den staat konden aanspraak maken.

Zou het waar zijn, dat dit standpunt van Dr. Dollfuss hem per slot van rekening noodlottig geworden is? Feit is het, dat Duitsche en Oostenrijksche Nazi's Dr. Dollfuss plachten te betitelen als den Pontius Pilatus van de Oostenrijksche Joden.

En er is nog een ander feit, dat n.l. bij den overval in het paleis der bondskanselarij, waarin nota bene geen enkele Joodsche ambtenaar werkzaam is, verscheidene functionarissen door de Putschisten voor Joden werden gehouden en op de meest grove wijze werden uitgescholden onder den uitroep: Hangt de Joden op!

Er is nog een derde feit, dat een bijzonder droevig en pijnlijk karakter draagt, n.l. de arrestatie van 2 Joodsche vooraanstaande nationaal-socialisten, die den in Weenen graag gevoerden titel van Hofrat dragen en intimi zijn van den zwaar gecompromitteerden ex-gezant te Rome, Dr. von Rintelen. Het zijn de beroemde hoogleeraar in de aardrijkskunde Prof. Dr. Mahachek en de directeur der Staatsgewerbeschule te Klagenfurt, Dr. Ir. Maier. Terecht hebben deze en enkele andere Joodsche nationaal-socialisten, welke helaas niet zeldzame exemplaren ook in Duitschland, ook in Nederland worden aangetroffen, reeds lang den spotlust der Weeners opgewekt. Ridders van de droevige figuur! Zij zullen thans hun rechtvaardige straf niet ontloopen!

MAISON FEMINA
FRANSCHE MODELLEN
Uitsluitend
Het Aparte Genre
Schiekade 97
Tel. 42079, R'dam

Oprechte rouw heerscht er over het verscheiden van Dr. Dollfuss in verantwoordelijker Joodsche kringen. De Kerkeraad der Weensche Joodsche Gemeente is in rouwzitting bijeen geweest, waarin de president Dr. Desider. Friedmann een treffende herdenkingsrede heeft uitgesproken. Ook het Kerkbestuur der Adass Jisroëil-Gemeente heeft telegrafisch aan Mevr. Dollfuss en aan de Regeering van zijn innige deelneming getuigd en een rouwzitting gehouden. Desgelijks deed ook de Oostenrijksche Agoedas Jisroëil.

Hoe nu zal de positie der Oostenrijksche Joden worden? Wij mogen thans wel mededeelen, dat het nog niet zoo heel lang geleden is, dat in de leidende Joodsche kringen van verscheidene landen de ernstige vrees bestond, dat een groote uittocht van Joden uit Weenen naar het buitenland aanstaande was. Wie ook maar eenigszins bekend is met de zeer armoedige levensomstandigheden van stellig 95% der Oostenrijksche Joden, wie weet, in welke armoede dezen leven, die zal kunnen bevroeden, welk een groote ramp deze uittocht zou hebben beteekend. Want een dergelijke vrijwillige verbanning zou stellig duizend maal erger geweest zijn dan het gaan in den vreemde van thans reeds 70.000 Duitsche Joden. Oostenrijk is een arm land, zijn bevolking verkeert voor het overgroote deel in behoeftige omstandigheden en onder de armen zijn voorzeker de Joden de allerarmsten, enkele weinige uitzonderingen dan buiten beschouwing gelaten. Het is kenschetsend, dat van de geheele Rotschildfamilie de Oostenrijksche tak in financieel opzicht de ongelukkigste is en dat de Weensche bank vrijwel geliquideerd moet worden.

Wie kennis neemt van de enorme moeilijkheden, waarvoor de hooge commissaris voor het vluchtelingenwezen, door den Volkenbond aangesteld, de heer James MacDonald staat en van de betrekkelijk geringe resultaten, welke hij voor de Duitsche Joodsche vluchtelingen heeft weten te bereiken, hem slaat de angst om het hart bij de gedachte, dat ook nog voor meer dan 200.000 Oostenrijksche Joden door een hoogen commissaris zou moeten worden gezorgd of... niets gedaan!

De Vice-Kanselier Prins Starhemberg heeft aan de Londensche Daily Express inzake de tegenover de Joodsche bevolking aan te nemen houding een verklaring afgelegd, waarin hij uitdrukkelijk verklaard heeft, dat noch een pogrom noch eenigerlei onderdrukking der Oostenrijksche Joden in

het voornemen der Regeering ligt of geduld zou worden. Maar wel kondigde hij aan, dat zekere defensieve maatregelen genomen zouden moeten worden tegen diegenen, die zonder middel van bestaan na den oorlog zich in Oostenrijk gevestigd hadden. Wij zullen hebben af te wachten, waaruit deze maatregelen zullen bestaan en het strekt ons eenigermate tot geruststelling, dat de groote mogendheden, met name Italië, ongetwijfeld scherp zullen toezien op het regime, dat zal moeten wezen een voortzetting van dat van Dr. Dollfuss, een instandhouding van het vrije, onafhankelijke Oostenrijk.

D. J. van Ellinckhuijzen
JUWELIER
Oud adres van vertrouwen sedert 1884
Tel. 12788, Anegang 32 h. Schagchelstr., Haarlem
Jubileum Reclame 5% Korting

Uit de Spaarnestad

Synagogediensten der Ned. Isr. Gemeente te Haarlem

Sabbath: Vrijdagavonddienst bij den ingang van den Sabbath te 7.45 uur. Ochtenddienst te 8 uur. Middagdienst te 1.30 uur. Avonddienst te 9.38 uur.
Werkdagen: Ochtenddiensten te 7 uur. Zondag te 7.30 uur. Middag- en Avonddiensten te 8 uur.

U treft mij in.....
Franken's Lunchroom

Talmoed Thora: Sabbath te 1 uur. Werkdagen te 7.30 uur.
Alle diensten, alsmede Talmoed Thora vinden plaats ter Synagoge L. Begijnestr. 11.

J. PRONK's
Effectenkantoor
Raamsingel 30 - Tel. 16193 - Haarlem
Coupons in Holl. Crt. verzilveren wij franco-provisie: Vreemde Coupons tegen de scherpste Amsterdamsche noteering, na incasso.

מצבות
LUDOLPH RADSMA, Haarlem
Tel. v. d. Werkplaats: 10130 - Woonplaats: Schoterbosehstr. 29

CORRESPONDENTIE

Mr. W. A. C. v. D. te R. — Wij komen volgende week op uw schrijven terug.
Dr. S. te A. — Wanneer de zaak zich zoo heeft toegedragen, dan is het optreden dezer autoriteiten in hooge mate ergerlijk en verwerpelijk. Wij hopen een onderzoek in te stellen.
C. — Inderdaad werd in ons vorig nummer op het gouden jubileum van Achawah vooruitgeloopen. Het 40-jarig feest is pas te Amsterdam gevierd.
Verslag installatie L. Gobes te Maastricht te laat ontvangen voor dit nummer.
Verschillende verslagen en berichten moesten wegens overmaat van copy blijven overstaan.

Van de Botersloot

Uit met de Joodsche kinderen op het Rotterdamsche Vacantiekinderfeest

Hoezee, de dag is aangebroken,
Reeds wekenlang door ons verwacht.
Ik heb vannacht geen oog geloken,
Als ik aan dat feest maar dacht.
Hoezee, voor het Vacantie-kinderfeest!

De heer L. Preger, alhier schrijft ons:

Het is een goede gewoonte van de Commissie voor het Vacantiekinderfeest van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, afd. Rotterdam, om de Joodsche kinderen dit te doen genieten op een wijze, dat elk Joodsch kind daaraan kan deelnemen.

Vooral de laatste jaren is daar bijzondere zorg aan besteed en door middel van een samenwerking met de leiding en leerkrachten van de Joodsche Godsdienstscholen en de Commissie van het Vacantiekinderfeest een regeling getroffen, die den toets van de kritiek gemakkelijk kan doorstaan.

Daaraan denken echter de kinderen niet, als ze Donderdag 26 Juli met de noodige luidruchtigheid naar de hall van het Station Hofplein komen. „Fluiten of een gilletje klinkt wat jofel onder zoo'n overkapping. Laat dat maar eens, als je zoo'n toffen dag voor je hebt!"

Er is ook niemand, die ze een beetje herrie kwalijk neemt, de reizigers allerminst, het geeft iets fleurigs en opbeurends zoo'n groep schoolkinderen omstuwd door bezorgde vaders en moeders voor het vertrek te zien. Een handelsreiziger maakte de opmerking: „Als je dat gezien hebt, kan je nooit meer een slechten dag hebben.

Ook van de zijde der Commissie was belangstelling. Twee leden kwamen eens kijken, terwijl de Secretaris, de heer G. H. van Dijk, de reis wilde meemaken, om dat gedeelte eens bij te wonen. En zie eens, daar kwam me warempel onze Opperrabbijn, de heer A. B. N. Davids ook al de Stationshall instappen. Deze belangstelling werd door Commissie, leiders en ouders zeer op prijs gesteld.

Even een kiek en toen den trein in, waar de krentenbollen, smakelijk toebereid door bakker van Stedum, al op de grage magen van de jeugdige feestgangers lagen te wachten.

De jongens en meisjes hadden het natuurlijk veel drukker met hun buurtjes, die naast hen zaten, dan eraan te denken nog naar hun ouders te kijken. Nou vooruit nog even zwaaien en gelukkig daar gingen we!

De leiders mej. Jacobsen en de heeren L. Vorst, Ir. J. Kropveld en H. Krug, hadden weinig moeite met hun kauwende tochtgenooten. In Scheveningen waren we voorbij het kinderpension van der Horst geloopen en daar stonden nog wel zulke goedgevulde glazen melk te wachten. Dat smaakte even voordat we naar het strand gingen, om pootje te baden! Ja, als je dat niet gedaan hebt, dan ben je niet aan het strand geweest.

De bolle wind, die was komen opzetten, had dat rare gevoel in die eeuwig vragende magen weer aangezet, geen wonder dat van de goedbelegde broodjes en talrijke glazen melk na den maaltijd niet veel overbleef. Maar het moet gezegd, niemand kwam aan zijn boterham, voordat één der jongens hardop de brooche had gemaakt en niemand der bewegelijke knapen stond op, alvorens er door Ir. Kropveld gebenscht was. Een onderhoudende vertelling met leerrijken inhoud van den heer Vorst en ja, toen konden we het niet langer uithouden, vooruit naar de Scheveningsche Boschjes, een echte plaats voor schuiltje met verlos en voor roover en reiziger. Ze vonden het om drie uur jammer van dat schoone plekje in dat groene dal te moeten scheiden, om limonade te drinken. Maar het stond op het programma, dus het moest. Doch het duurde niet zoolang, of ze hadden al weer een andere plek gevonden. Bah! Als je net aan het spelen bent, moet je al weer weg. O, gaan we eten, dat is wat anders, dat is altijd de moeite waard.

Al dikwijls is door de commissie overwogen het warme eten maar af te schaffen, maar proeven bewezen, dat zonder warm eten het feest niet af is.

Wat een lust die jongens met hun door feestmutsjes, een kleine attentie van de Commissie, gedekte hoofden al dat kostelijke eten naar binnen te zien werken! Een der leiders, die het kon weten, zei, dat er menigeen onder hen in langen tijd zoo'n overvloedig maal niet had genuttigd.

En nog vla toe, de bananen namen we maar mee tot in den trein. Maar eerst moest de hoofdleider de familie van der Horst voor haar uitmuntende zorgen voor den inwendigen mensch, de Commissie van het Vacantiekinderfeest voor de minitieuze verzorging en de leiders voor den prettigen omgang met de kinderen bedanken. Wat waren ze blij, de jongens en meisjes, dat ze eens naar hartelust in dat deftige pension hun Rotterdamsche kelen mochten laten hooren, om een driewerf hoera aan te heffen voor degenen, die hun dit feest hadden bereid!

Natuurlijk wisten de jongens niet, dat de commissie door het inhouden van de gewone jaarlijksche subsidies leelijk in de zorgen zit, om dit jaar duizenden jongens en meisjes weer één dag in het jaar zoo'n tafeltje-welbereid te bezorgen. Maar dat is eigenlijk voor hen niet bestemd, wel voor de geduldige en goedgeefsche lezers. De heer L. Vorst, giro 177120 heeft er niets geen bezwaar tegen, dat u voor dat doel op zijn rekening stort. Laat ik er u bij vertellen, dat de Onderwijsraad der Isr. Gem. en enkele vooraanstaande geloofsgenooten reeds voorgegaan zijn. Waarom zou u dan achterblijven?

Toen we de jongens klokke halfacht weer aan de wachtende vergulde ouders teruggegeven hadden, toen deed het ons toch goed, dat de Secretaris van de Commissie tegen ons zei:

„Kijk eens, ik heb in den loop der jaren al vaak hooren spreken over moeilijkheden en wanordelijkheden, die er bij dat aparte groepje kinderen zouden heerschen. Maar nu ik het meegemaakt heb, verklaar ik, dat de orde de aandacht en stilte ook bij de vaak lange gebeden niets te wenschen hebben overgelaten en dat dit een reden voor ons is op dien weg door te gaan."

Den 26en Juli is voor de Joodsche jongens en meisjes een gulden dag geweest!

Ingezonden Stukken

De Joodsche vereeniging te Hillegersberg wordt gedwarsboomd!

Zal de godsdienstschool weer moeten opgeheven worden?

Dat de Vereeniging ter behartiging der Joodsche belangen der inwoners van Hillegersberg en Noord-Rotterdam in den korten tijd van haar bestaan reeds zeer veel heeft gedaan in het belang van haar leden en van het Jodendom in het algemeen is bekend.

Thans dreigt een mooi werk, door deze vereeniging met zooveel moeite tot stand gebracht, door ergerlijke bureaucratie en machtsdwang van de zijde der Joodsche autoriteiten te Rotterdam, vernietigd te worden, doordat verschillende bestuursleden te kennen hebben gegeven, door de ondervonden tegenwerking, geen lust meer te hebben, om langer hun tijd en moeite beschikbaar te stellen. Alleen het feit reeds, dat het te Hillegersberg is mogen gelukken de in deze tijden zooveel genoemde en noodzakelijke saamhoorigheid te verkrijgen, moest voor de Bestuurders der Rotterdamsche Joodsche Gemeente, waarvan de te Hillegersberg wonenden deel uitmaken, voldoende zijn, om de taak van het bestuur der vereeniging zooveel mogelijk te verlichten, temeer, omdat de Rotterdamsche Kerkeraad, in de laatste jaren, zich niets van de te Hillegersberg gevestigden heeft aangetrokken. Van eenige waardeering voor hetgeen de jonge vereeniging heeft gedaan in dit opzicht blijkt niets en nimmer is van deze zijde eenige belangstelling getoond voor het werk van de vereeniging, die zich b.v. had kunnen toonen in het zich persoonlijk overtuigen van den gang van het godsdienstonderwijs of het bijwonen van één der avonden of bijeenkomsten door de vereeniging georganiseerd. Het tegendeel blijkt nu waar te zijn. Vanaf de oprichting der godsdienstschool heeft het bestuur te kampen met allerlei tegenwerking, welke het van de zijde van den Onderwijsraad ondervindt, hetgeen zich nu weer het meest demonstreert in het weigeren van uitbetaling der door den Kerkeraad verleende subsidie, waardoor het voortbestaan der school onmogelijk wordt gemaakt en dit mooie werk (de school wordt door ongeveer 35 kinderen bezocht) beëindigd moet worden, alleen omdat de Onderwijsraad wil toonen, dat hij de macht in handen heeft. Is het niet diep beschamend te dat zijzelf hadden behooren te doen en waarin zij de grootste nalatigheid hebben betoond? Schrijver dezes is het bekend, dat vele bestuurders van onze vereeniging meer van hun kostbaren tijd hebben verloren, dan het bedrag der subsidie waard is. Is er nu geen enkel Kerkeraadslid of eenig ander officieel lichaam, die het voor onze vereeniging durft op te nemen, teneinde eens andere woorden over deze kwestie te laten moeten hooren, dat men in deze toch reeds zoo moeilijke tijden voor het Jodendom, door de hoogste Joodsche autoriteiten om onbenulligheden gedwarsboomd wordt in het verrichten van werk, hooren, dan de heer Zilversmit sprak in de Kerkeraadszitting van 30 April, waartegen niemand mocht of durfde te protesteeren? Schrijver dezes hoopt, dat de autoriteiten erin zullen willen medewerken, bijtijds het bestuur van een besluit tot liquidatie te weerhouden, door metterdaad te toonen, dat het te Hillegersberg verrichte werk ook hun volle belangstelling heeft.

Met dank aan de Redactie voor de verleende plaatsruimte

Hoogachtend,
HILLEGERSBERGENAAR

* * *

Met groote verwondering hebben wij kennis genomen van de bovenstaande feiten, welke ons van betrouwbare zijde gewerden. Wij kunnen niet aannemen, dat de Joodsche autoriteiten te Rotterdam het ontluikende Joodsche leven te Hillegersberg zouden willen contrarieeren, laat staan smoren. Het gaat niet aan, gelijk de Voorzitter van den Onderwijsraad gedaan heeft na het door ons gepubliceerde protest van het bestuur der Joodsche vereeniging te Hillegersberg, er het zwijgen toe te doen.

De Joodsche gemeenschap te Rotterdam èn te Hillegersberg heeft er recht op, dat het volle licht over deze zaak opgaat. Wanneer men over subtiliteiten valt, dan dient daaraan door de autoriteiten een einde gemaakt te worden.

Betreft het belangrijke zaken van geschil — welnu, dan moet er klare wijn geschonken worden! In elk geval moet voorkomen worden, dat het sympathieke initiatief te Hillegersberg genomen tot een mislukking zou leiden!

Red. W. v. I. H.

Een buitenlandschen „Oberkantor" gevraagd!

In „Der Israelit" van 26 Juli j.l. troffen wij een advertentie aan, waarin het Dag. Bestuur der Ned. Isr. Gemeente alhier sollicitanten vraagt voor den post van „Oberkantor" voor de Jomim Nouroim en Soekkous.

J. Lipschütz שי"

Sjabbos j.l. was het 10 jaar geleden, dat de heer J. Lipschütz bij de Ned. Isr. Gemeente alhier in functie trad als 1e Voorzanger.

Beth-Hamidrasch

Gedurende de afwezigheid van Rabbijn M. Cohen zullen de leeroefeningen op het Beth-Hamidrasch op Sjabbos en Zondagavond geleid worden door den Opperrabbijn.

Boottocht van drie Joodsche vereenigingen

De Joodsche vereenigingen „Harpe Davids", „Zaoth" en „J. V. K." houden, naar men ons meldt, een gecombineerden boottocht naar Oostvoorne op 12 Aug. a.s.

ADVERTENTIEN
Voor den inhoud dezer Advertentiën is de Redactie niet verantwoordelijk.

Getrouwd:

SIEGFRIED GOTLIEB
en
LIEN VAN LEEUWEN

De Heer en Mevrouw GOTLIEB—VAN LEEUWEN betuigen, mede namens wederzijdsche familie, hun hartelijken dank voor de zeer vele blijken van belangstelling bij hun Huwelijk ondervonden.

Rotterdam, 2 Augustus 1934

Toekomstig adres: Nobelstr. 16 bis, Utrecht

Heden overleed onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder,
MARTHA DE GROOT,
Weduwe van Samuel Wijler,
in den ouderdom van 84 jaar.

Lochem:
A. L. WIJLER
M. WIJLER—van Esso
A. WIJLER
A. WIJLER—Bamberg
Apeldoorn:
Dr. J. S. WIJLER
E. WIJLER—Kolthoff
Assen:
E. R. POLAK—Wijler
H. POLAK
Rotterdam:
Wed. H. MEIJER—Wijler
L. WIJLER
F. H. WIJLER—Lansberg
Lochem:
S. WIJLER
P. WIJLER—Vomberg
Rotterdam:
J. WIJLER
M. WIJLER—Haagens
Almelo:
MARTHA WIJLER
Amsterdam:
ELLY WIJLER
En Kinderen

Lochem, 2 Augustus 1934.

De teraardebestelling zal plaats hebben Vrijdag 3 Augustus 's namiddags 4 uur.

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze lieve Moeder
Mevr. E. GRELINGER—geb. Norden
in den ouderdom van 73 jaar.

Namens de familie
K. GRELINGER

Rotterdam, 28 Juli 1934

Heden overleed onze waarde Zuster en Schoonzuster
Mevr. E. GRELINGER—geb. Norden

JULIUS NORDEN
C. NORDEN—de Vries

Rotterdam, 28 Juli 1934
16 Menachem 5694

Heden overleed mijn lieve Mevrouw
Mevr. E. GRELINGER—geb. Norden

M. COSTER

Rotterdam, 28 Juli 1934
Weste Wagenstraat 86

HUISSCHILDER A. WASSENAAR
Aannemer van alle voorkomende burgerwerken
Jan Sonjéstraat 37b - Rotterdam

FRED. DE JONG
Schiekade 186b - Rotterdam
Telefoon 42490
Verzekert U tegen
Dokterskosten - Ziekenhuis - Operatiekosten
Vraagt inlichtingen (geheel vrijblijvend)

SCHEVENINGEN
Pension Blom
Harstehoekweg 37 - Telef. 550176
Frissche kamers met stroomend water
Streng כשר — Contrôle R. E. O. R.
Voor doorl. pension zeer billijk tarief
Diner bij vooruitbestelling f 1.50

P. J. van der Wal
Oldenbarneveltstr. 110 - Telef. 51371
NIEUW! voor bruiloften en partijen:
Literflesschen Heineken's Pilsner 37 ct.
Literflesschen Heineken's Lager 28 ct.
voor aan tafel (inhoud 1 glas)
Pijpjes Heineken's Pilsner . . 10 ct.
VOOR ELK GEVAL VAN DER WAL

Sigarenmagazijn
H. D. Didden
v/h A. Elfring
Ged. Glashaven 30 - Telef. 11029
De bekende merken in voorraad

A. v. AARLE
1e Gijsingstraat 86
HUISSCHILDER
H. H.
Alle soorten verfwaren en vernissen
Uiterst lage prijzen

Haarconfectie-Huis - Kunst-Atelier
's Gravendijkwal 81
H. OSTERDELL
DAMESKAPSELS
Bandeaux en Pruiken zijn in elke kleur en model voorradig
Reparatie en opnieuw watergolven van gedragen kapsels
Billijke prijzen — Aparte paskamer

G. Niermeijer
Karnemelksloot 80
Luxe Auto-verhuurinrichting
Gouda Telefoon 2206

Al is Uw kapper nog zoo goed
't Is Karel Platen die het beter doet
Kapsalon
KAREL PLATEN
Strooveer 13

DE GOEDKOOPE HANDELSDRUKKERIJ
ROSENVELDTSTR. 3
Tel. 33885, Rotterdam
JAN VAN DEN BERG
MET SMAAK UITGEVOERD DRUKWERK
BEHOEFT DAAROM NOG NIET DUUR TE ZIJN

Rotterdamsche Diergaarde
GOEDKOOPE TOEGANG
(ook stadgenooten)
op alle Zondagen in Augustus en Maandag 6, Dinsdag 7, Woensdag 8, Donderdag 9, Maandag 13, Dinsdag 14, Woensdag 15 en Vrijdag 31 Augustus a.s. —
Dagelijks Voorstellingen Capt. Huling's Gedresseerde Zeeleeuwen
(Geen extra entree)

Boxen-Garage, Auto-Herstelplaats, Olie, Benzine enz.
N.V. van Vliet & Co's Auto- en Rijwielmaatschappij
Directeur A. P. Dijkman. Kleiweg 17, Graaf Jan van Nassaustraat 10, Telefoon 42276, Hillegersberg
Laat Uw
Stoelen, Fauteuils, Matrassen enz.
opnieuw overtrekken of repareeren bij
Hendr. J. Dirker, van Oosterzeestraat 68, Tel. 34914
Bedden in één dag klaar - Steeds de nieuwste dessins
Oudste-Soliedste adres in het Westen - Vraagt prijs!

ROTTERDAM, datum postmerk

NIEUWJAARS-ADVERTENTIEN

Wekelijks voor bijzondere gelegenheden

BIJVOEGSEL VAN HET WEEKBLAD
VOOR ISRAËL. HUISGEZINNEN No. 34
Uitgave van GEBR. HAAGENS

ROTTERDAM, datum postmerk

L. S.,

Evenals vorige jaren zal ook weder thans gelegenheid bestaan tegen belangrijk verlaagden regelprijs tot het plaatsen van

NIEUWJAARS-ADVERTENTIËN

IN HET

Weekblad voor Israël. Huisgezinnen

dat Donderdag 6 September a.s. in bijzonder fraaie uitvoering en met velerlei illustraties zal verschijnen. —

f 1.25 enz. bedraagt, als voor iedereen regel boven het minimum 20 cts. meer.

Wij vertrouwen, dat dit jaar ***ook Uw annonce*** *in onze veel gelezen rubrieken zal voorkomen, hetgeen een* **goedkoope** *en* **gemakkelijke wijze** *is, om familie, vrienden en bekenden in wijden kring met Uw gelukwenschen te bereiken.*

Zeer op prijs zullen wij het echter stellen, indien wij, in verband met de vele werkzaamheden, welke een extra-editie vereischt, Uw tekst **vóór 27 Augustus** mogen tegemoetzien.

Hoogachtend,

GEBR. HAAGENS

Keizerstraat 27 - Telefoon 56401

Familie SALOMON COHEN.
Ridder van Catsweg 12 b, Rotterdam,
wenscht Familie en Vrienden
כתיבה וחתימה טובה
4 regels f 0.85.

שנה טובה ומתוקה
Aan mijn geachte Cliëntèle, Familie en Vrienden wensch ik bij het intreden van het Nieuwjaar
M. VIOOL,
Brood- en Banketbakkerij.
Den Haag, Aart v. Nesstraat 203.
7 regels f 1.45.

לשנה טובה תכתב
wordt aan familie en vrienden toegewenscht door
H. S. VAN DIJK
Haarlem. S. VAN DIJK—Cohen
5 regels f 1.05.

לשנה טובה תכתב
Cliëntèle, Familie en Bekenden een voorspoedig Nieuwjaar toegewenscht
S. DEN HARTOG
Vleeschhouwerij.
Goudscheweg 34, Amsterdam
6 regels f 1.25.

Wij vertrouwen, dat dit jaar ook Uw annonce in onze veel gelezen rubrieken zal voorkomen, hetgeen een **goedkoope** en **gemakkelijke wijze** is, om familie, vrienden en bekenden in wijden kring met Uw gelukwenschen te bereiken.

Zeer op prijs zullen wij het eerder stellen, indien wij, in verband met de vele werkzaamheden, welke een extra-editie vereischt, Uw tekst **vóór 27 Augustus** mogen tegemoetzien.

Hoogachtend,

GEBR. HAAGENS

Keizerstraat 27 - Telefoon 56401

Familie SALOMON COHEN,
Ridder van Catsweg 12b, Rotterdam,
wenscht Familie en Vrienden

[illegible]

4 regels f 0.85.

[illegible]

Aan mijn geachte Cliëntèle, Familie en Vrienden wenscht ik bij het intreden van het Nieuwjaar

M. VIOOL,
Brood- en Banketbakkerij,
Den Haag, Aart v. Nesstraat 203.

7 regels f 1.45.

[illegible]

wordt aan familie en vrienden toegewenscht door

H. S. VAN DIJK
Haarlem. S. VAN DIJK—Cohen

5 regels f 1.05.

[illegible]

Cliëntèle, Familie en Bekenden een voorspoedig Nieuwjaar toegewenscht

S. DEN HARTOG
Vleeschhouwerij,
Goudscheweg 34. Amsterdam

6 regels f 1.25.

Huis- en Decoratieschilder KAPPELHOF
Speciaal Patineer- en Plastika werk
Voorburgstraat 102 — Telefoon 43392 — Rotterdam

J. Schinkelshoek - Waterloostraat 77 - Tel. 56872 Rotterdam
Repareeren van Haarden en Kachels
Metselen van Vuurvaste steenen

Nieuwe Rotterdamsche Melkinrichting Leuvehaven 77 Telefoon 55641
Speciale inrichting voor Gestichten, Restaurants en Lunchrooms
Levering dagelijks ook aan particulieren

Israel. Begraafgenootschap
te ROTTERDAM

Rekening en Verantwoording Dienstjaar 1933

Contributiën	f 14.819.18½	Salarissen	f 12.130.—
Inkoopgeld	» 400.—	Minjanisten	» 137.—
Begraafgeld	» 2.735.—	Waakloonen	» 80.50
Auto's	» 2.293.50	Godsd. bijeenkomsten	» 37.55
Ziekteverzekering	» 38.86	Adv., drukw. en boeken	» 198.95
Rente	» 705.12	Pensioenen	» 2.261.—
Hoofdgeld	» 181.—	Ziekteverzekering	» 270.40
Offergeld	» 122.50	Auto's	» 2.311.50
Diversen	» 30.65	Huren	» 612.—
		Uitkeering Weeshuis	» 400.—
		Hout en gereedschap	» 211.59
		Restitutiën en toelagen	» 40.—
		Incassoloonen	» 937.52
		Bureau en repr. kosten	» 250.—
		Rentezegels	» 140.40
		Open bewaring en safe	» 49.18
		Vergaderingen	» 15.—
		Provisie en zegels	» 37.30
		Kleeding personeel	» 75.60
		Accountant	» 115.—
		Diversen	» 415.11½
		Reserve	» 150.—
		20% v/h saldo n/h pens fonds	» 90.04
		Batig saldo	» 360.17
	f 21.325.81½		f 21.325.81½

Rotterdam, 11 Mei 1934. w.g. J. BOSMAN Azn.

Aldus vastgesteld en goedgekeurd in de Vergadering van het Bestuur met Assumabelen op 25 Juni 1934.

De Assumabelen
w.g. M. MAARSSEN
» N. POLAK
» L. WOUDSTRA
» I. BRANDES
» H. RIPPE

Het Bestuur
S. HIJMAN Mzn. Voorzitter
D. WESSEL Wzn. Secretaris

Goedgekeurd door Parnassijns der Nederl Israel. Gemeente te Rotterdam op heden den 15 Juli 1934.

Parnassijns voornoemd
De Thesaurier M. A. SAMUEL
De Voorzitter A. SANDERS

LEIDEN

Rijwielen, Haarden, Kachels - Stalling en Reparatie-inrichting
A. DE WIT, Oude Vest 111 hoek Voldersgracht, Tel. 1328

Rijdt steeds per VLIEGTAX TELEF. 678
10 cent per stadsrit — Buitenritten zeer billijk
Kant. Hoogewoerd 131. Dir. N. Kwestroo
Officieel Morris Handelaar

H. H. Noordeloos
Speciaal Heerenkapper Parfumerieën
Doezastraat 28 - Leiden

Heerenkapper
P. I. A. WIJNBEEK
Haarlemmerstraat 10 - Leiden

Chemische Wasscherij
„Fortuna"
J. DREEF
Voldersgracht 46
v. d. Werfstraat 36
Leiden

P. H. SMITTENAAR
Dames- en Heerenkapper
Parfumerieën - Toiletartikelen
Korevaarstraat 34 - Leiden

Complete Meubileering
J. W. H. v. DUUREN
MEUBELMAKERIJ
Morschstraat 17 - LEIDEN
Woonhuis: KONINGSSTRAAT 11

Leidsche Joden!
Abonneert U op ons Blad
Abonnementsprijs f 1.40 per half jaar

RIJWIELHANDEL
„D. A. E."
D. A. Eppenga
Mandenmakersteeg 15 - Leiden
STALLING - REPARATIE

Firma G. van Brussel
Haarl.straat 222-267 - Leiden
Alle Drukwerken tegen sterk verlaagde prijzen
Feest- en Bruiloftsartikelen

H. Klinkhamer
Dameshoedenmagazijnen
Steeds het voordeeligst
Korevaarstraat 1
Haarl.straat 275 Leiden

Laat Uw fijngoed behandelen door de
Fijngoedwasscherij
F. G. Poptie
Oude Rijn 40 - Leiden

Dames- en Heerenkleeding naar maat
H. PUFKUS
Beestenmarkt46, Leiden

van Dorps' Kolenhandel
Oranjegracht 47 - Telefoon 1878
Kantoor: Havenplein 1a
Bestelkantoor:
Frans van Mierisstr. 18 - Leiden

Wiener Hause
W. de Graaf
Breestraat 32 — Leiden
Dames- en Heerenkapsalons
Permanent Wave compl. f 2.50

DEN HAAG

binnenhuis-architectuur
wij 2 jan castens en rits van witsen, gebouw excelsior, zeestraat 57b, telefoon 110382

Schoenmakerij A. VAN DER MARK
Sumatrastraat 336 bij de Koninginnegracht, Tel. 113627, Den Haag

H. GREVE - Voetkundige
Schoeisel en Steunzolen naar maat
Mauritskade 59 - Tel. 110253 - Den Haag

C. VALK HANDEL IN FRUIT, GROENTEN EN AARDAPPELEN
Gesteriliseerde- en Blikgroenten, Limonades en Conserven
Rijklof van Goensstraat 65 Uw voordeeligst adres voor BRANDSTOFFEN
BEZORGT AAN HUIS

Voor Uw Drukwerk „DRUKKERIJ HET CENTRUM"
Torenstraat 153 — Den Haag — Telefoon 112915

A. MOOK, Aannemer van Timmer- en Metselwerk
Onderhoud van Huizen - Scherp concurreerend
Lorentzplein 66 - Den Haag

Electrische Slijperij van alle instrumenten, messen en slagersgereedschappen
P. v. RANGELROOY - Vleerstraat 44 - DEN HAAG

MUDDE Autokofferfabriek
Laan van Meerdervoort 263
Tel. 331326, 's-Gravenhage

Rijwiel- en Motorhandel
J. D. DE JONG
Agent: Beverol olie
Hobbemaplein 9 - Tel. 332056
DEN HAAG

J. H. METTEN
Dames- en Heerenkleermakerij
v. d. Veldestr. 72, Den Haag

L. BAKKER
1ste klas Lichte Motoren
Rijwielhandel - Reparatie-Inrichting
GEEST 44—46
Telefoon 110389 - Den Haag

Handel in Brandstoffen
H. KEIJ
Kantoor: van Speykstraat 174
Magazijn: van Speykstraat 207
Telefoon 332252 - DEN HAAG

Gratis Oog-onderzoek
Brillen - Beter - Billijker
Nederl. Fabrikaat - Eigen Electr. Slijperij
Ziekenfondsleden 15 % korting
A. SCHNEIDER - Vakopticien
Dierenschelaan 62, Telef. 333155, Den Haag

Sigarenmagazijn „De Nieuwe Tijd"
C. G. WENSMA
Zoutmanstraat 2e - Den Haag
Spec. ingericht 3, 4, 5 cts. sigaren
Telefoon 394350

FONGERS AGENTSCHAP
Vertegenwoordiger C. W. KUIJPER
Valkenboschplein 7 - Tel. 337803 - DEN HAAG

L. H. GERADTS
Timmerman, Metselaar en Loodgieter
v. Loostraat 81-38
Telefoon 552097
DEN HAAG

Electr. Stoom-, Wasch- en Strijk-inrichting
KNIES-VERHOEFF
Herdersl. 46-48 - Tel. 390829
's-GRAVENHAGE

Hiermede hebben wij de eer UEd te berichten, dat onze zaak **verplaatst** is van Apeldoornsch-laan 180 naar
Apeldoornschelaan 224
Agentschap: R. S. Stokvis en Ned. Kroon rijwielen
VERLAAGDE PRIJZEN REPARATIE INRICHTING
Theo Scheffer, Apeldoornschelaan 224

Maatschoenen
bij
J. de Vlieger
v. a. f 25.— Sweelinckstr. 154
Den Haag Telefoon 334920

Kunsthandel Polychroom
1e v. d. Boschstr. 84, Telef. 772850
Uw adres voor het omlijsten van foto's, platen, etsen, enz.
Schilderstukken, lijsten, kunstaardewerk. Concurreerende prijzen

J. SPLINTER
Timmerman - Metselaar
TASMANSTRAAT 106-108
DEN HAAG
Telef. 332549 - Postrek. 218652

Schoenmakerij en Lederhandel Sumatra
H. Niehues
Sumatrastr. 47 Maliestr. 13b
Telefoon 112211 DEN HAAG
Handel in Koffers en fijne Lederwaren

W. KLINK's
1e klas Snelschoenmakerij
Azaleastraat 1 - Den Haag
Speciaal adres voor het verven van Schoenen, Fournituren, Lederwaren

N. J. A. BIJL
Lood- en Zinkwerker
Aanleg voor Gas- en Waterleiding Sanitaire Installatiën
v. Diemenstr. 75-77 - Tel. 332114
DEN HAAG

W. KOELEMIJ - Handelsdrukkerij
Hoefkade 398-400 - DEN HAAG - Tel. 117867
Stelt er prijs op ook Uw Drukwerk te vervaardigen

H. Voormeulen
Balistraat 84 - Telefoon 112464
Den Haag
Handel in Binnen- en Buitenlandsche Vruchten - Versche en Geconserveerde Groenten - Comstibles

C. H. G. Kleingeld
Uitsluitend 1ste klasse Kleermaker
Den Haag
Balistraat 37 - Telefoon 113752

Dames en Heerenkapper
S. P. Woerlee - Den Haag
Nieuwe Uitleg 35a - Tel. 114238
Speciaal ingericht atelier voor alle voorkomende Haarwerken

RIJWIELHANDEL
W. F. DIECKHAUS Jr.
Dierenschelaan 186 - Den Haag
Levering van alle merken
Eerste Klas Rijwielen
Alle reparatiën geschieden door vakkundig personeel

Bloemenmagazijn „FLORALIA"
M. C. KRUL
Suezkade 50, Den Haag
Het beste adres voor Losse Bloemen
Aanleg en onderhoud van Tuinen

Meubelhuis „CLEMENTIA"
Woning-inrichting
Reparatie - Stoffeering
Van Musschenbroekstraat 32
DEN HAAG

ZUID-HOLLANDSCHE
Marquisen- en Rolluikenfabriek
Levering onder garantie
Glazenwasscherij en Schoonmaakbedrijf
Concurreerende prijzen
J. J. RÜHL & Zn.
PARALLELWEG 106 - DEN HAAG

Het Goedkoope Vruchtenhuis
Goede kwaliteit — Lage prijzen
Telefoon 335673
Bezorging aan huis
B. Batelaan
Witte de Withstraat 115, Den Haag

DORDRECHT

Electrische Wasch- en Strijkinrichting
Fa. KUIJPERS Nic. Maessingel 142 Dordrecht

Vischhandel Henri Osendarp
Export IJmuiden - Telefoon 405 (3 lijnen)
Steegoversloot 8 - Tel. 3894, Dordrecht

L. P. Verhoeven
Bleekersdijk 64
Lood en Zinkwerk
Sanitair

„Het Sporthuis"
Vriesestraat 74 - DORDRECHT
Je adres voor alle Sportartikelen
o.a. voor Voetbal-, Korfbal- en Zwemsport Athletiek, Trainingspakken, Shirts, Broeken, Kousen, enz. enz. Van bekende Fabrieken Jansen & Tilanus en Tweka
Onder volle garantie.
Minzaam aanbevelend G. v. LEEUWEN

C. Vogelezang
Waterbeekstr. 14, Dordrecht
Winkelbetimmeringen
Onderhoud van huizen
Telefoon 3868

Fa. T. de Klerk & G. Ooms
Timmerlieden en Aannemers
Onderhoud van Huizen
Gravenstraat 18 rood
Tel. 4556 - Dordrecht

MAISON JAQUES
Bleekersdijk 48 - Dordrecht
Parfumerieën en Toiletartikelen
Dames- en Heerenkapper
Permanent Wave E.T. systeem Eugène

P. J. Mourik
Voorstraat 37 - Dordrecht
Aardappelen - Groenten - Fruit
Vele Joodsche Families koopen hun Bloemen bij
Bloemenhuis
„Johan de Wit"
Spuiweg 51 - Dordrecht

G. FISCHER
Dameskapper
8 Vriesestraat - Telefoon 6252
Dordrecht
Specialiteit in Permanent-Wave

HAARLEM

NATUURLIJK! Indien U in Haarlem gaat wonen, abonneert U zich op de

Oprechte Haarlemsche Courant - Slechts 25 ct. per week

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

Opgericht 1855 „Edelweiss" Telefoon no. 12294

Zuider-Buitenspaarne 24-30 - Haarlem

De Wasscherij die U zoekt

Noord-Brabantsch Schoen- en Laarzenmagazijn

H. VISSERS & ZN.

Verwulft 3. Telef. 11605 - Haarlem - Kruisweg 50, Telef. 13687

J. v. d. Linden, Morinnesteeg 13 bij Smedestraat te Haarlem

Haarden- en Kachelsmid REPARATIE, NIEUWWERK ENZ.

R. C. Broekmeijer - Spaarne 78

Koffie Thee

Firma Brüggemann & Martens - Haarlem

Raaks 9 - Telefoon 17105 en 10696

Adres voor Uw Stucadoorswerk

Het gezelligste Café in Haarlem

BRINKMAN

Houtplein

hoek Tempelierstr.

Au Printemps, Zijlstr. 94, Haarlem

ZOMER-JAEGER

W. Benger

en

Jansen-Tilanus

Onderjurken

Directoirs

Kousen

Lingerie (ook op maat)

Complete Uitzetten

Slaapt rustig!

Laat Uw huis bewaken door de

Haarlemsche Surveillance en Controle

Vraagt inlichtingen

Acaciastraat 65 — Telefoon 23737

Corsettenmagazijn „Elegant", Anegang 36, Haarlem, Telefoon 13289

Is het beste adres voor Corsetten en Buikbanden NAAR MAAT, reeds vanaf **f 6.-**

— Gratis inlichtingen, ook op medisch advies —

Wasschen en Repareeren — Billijkst en vakkundigst adres

KOM BIJ ONS VAREN **NAAR MARKEN:** Dinsdags en Donderdags. Vertrek Koudenhorn 8.30 uur

NAAR HET KAGERMEER: Zondags, Maandags, Woensdags en Vrijdags

Vertrek Koudenhorn 1.30. Op Zondagen vertrek Zuider Buiten-Spaarne 2 uur

Inlichtingen: kantoor Ravelingsteeg 13. Telefoon 11292 **H. J. FEYE,** Directeur

---

ADR. KAT, HAARLEM **Gen. Cronjéstraat 63 - Telefoon 15677 -**

Leverancier: Nederl. Algem. Ziekenfonds, Rotterd. Ziekenfonds (R.V.S.), „Ziekenzorg", Amsterd. Ziekenfonds, Haarlemsch Ziekenfonds

---

Woningbureau

14 Nassaustraat 14

Telefoon 13781—14386

Henk Th. Fibbe

„GAZELLE" RIJWIELEN

Fa. J. PERRY & Zn.

Eerste klas Reparatie-Inrichting

Ged. Oudegracht 102 — Telefoon 14361

Bezoekers(sters) van Joles Ziekenhuis

Op 100 passen van het Ziekenhuis is een goed en goedkoop adres voor **Fruit.** Kom eens kijken

H. RAMAKERS, Gasthuisvest 45 hoek Klein Heiligland, Tel. 16458

J. H. KORSTJENS, Gen. Cronjéstraat 82, Telefoon 13053

U koopt bij ons het voordeeligst Uw **Kinderwagens,** reeds vanaf . . . . . **f 19.75**

Vouwwagens vanaf . . **f 6.75**

N.V. Woning- en Administratiekantoor „DE FORENS"

Directie C. KOOY - Makelaar

Tempeliersstraat 71r - Haarlem - Telefoon 16722

Koop en Verkoop - Huur en Verhuur - Onderhoud en Beheer van Onr. Goederen - Taxaties - Hypotheken - Assurantiën op elk gebied

Het aangewezen kantoor voor Haarlem en Omstreken

Joh. Jansen Automobiel-, Reparatie- en Revisie-Inrichting. Banden, Olie en Autobenoodigdheden

Essenstraat 13-13a — Haarlem — Telefoon 16833

Vraagt onze prijzen voor Nieuwe, Luxe of Bedrijfswagens

Woningburau Van Velsen **Haarlem**

KANTOOR VAN VASTE GOEDEREN - Assurantiën - Hypotheken

Kleverlaan 174 Bij het Sportterrein Telefoon 12840

Groote keuze in Automobielen, Luxe- en Bestelwagens

J. C. Rustman LANGE HEERENVEST 134 Tel. 14383 — Haarlem

DE KLEINE KARSEBOOM, Cornelisstr. 9 bij de Groote Houtstraat **Tel. 17034**

Zalen beschikbaar voor Bruiloften, Partijen, Vergaderingen, etc.

Prima referentiën in Joodsche kringen

Prima Pasvorm en Snit

Hebben de Schoenen van Smit

Th. SMIT, Nassaustraat hoek Kruisstraat, Telef. 13490, Haarlem

---

FIBBE

N.V. TECHNISCH BUREAU

Lange Veerstraat 1 — Haarlem — Telefoon 15184

Radio - Electriciteit

Honderden woningen

hebben wij reeds gezuiverd van wandgedierte. — Onze speciale, beproefde methode garandeert U afdoende verdelging, onder schriftelijke garantie en geheimhouding — Diverse dankbetuigingen ter inzage

Eerste Haarlemsche Zuiveronderneming „RADICAAL"

Gen. Cronjéstraat 135 — Telefoon 11657

Drogisterij J. Kuipers

Kruisweg 35 - Telef. 13123

Vraagt Kuipers Laxeerpillen 30 cent per doosje van 30 stuks

„Eén pil doet het"

Ook voor Uw gelaat

heeft Keip het passende montuur

Keip

GROOTE HOUTSTRAAT 137

Garage „Quick"

Nieuwegracht 4, 6 en 8 Tel. 15156

Kleverparkweg 20-22 Tel. 13736

Bedient U het best en voordeeligst

Prima referentiën

ALLE handige reinigingsmiddelen voor de huishouding

levert de drogisterij, van de firma

J. & W. Scholten, Ass.-Apotheker

Kleverparkweg 60 - Telef. 11249

- HAARLEM -

N.B. Wij bezorgen en vragen aan huis zonder prijsverhooging

K. W.

Koffie en Thee

H&S

MAATKLEEDING

Holt & Straathof

De Kleermakers voor beter Maatwerk

Groote Houtstraat 52, Tel. 12608

Kunstfoto-atelier „HANYWEL"

FRANS HALSPLEIN 8

(achter het Station)

Telef. 16395 - HAARLEM

IJmuider Vischhandel

Kl. Houtstraat 67 - Haarlem

De bekendste en goedkoopste vischhandel

Stelling's Sigarenmagazijn

Jansweg 49a - Haarlem

bij den Schouwburg

Haarlemsche Joden!

Abonneert U op ons Blad!

Weder verschenen:

Tal's Scheurkalender

voor het jaar 5695

De bijschriften werden verzorgd door den populairen redenaar

den Heer M. VAN GELDEREN

te Amsterdam (vroeger te Groningen)

Het kalenderschild is thans in modernen stijl uitgevoerd naar een ontwerp v. d. beroemden kunstenaar URIËL BIRNBAUM te Weenen

De prijs blijft 75 ct.

Onze kalender is thans de familiekalender bij uitnemendheid

BESTELT VROEGTIJDIG!

Het vorige jaar was de kalender reeds vóór Rousj Hasjonoh uitverkocht

De Uitgevers

GEBR. HAAGENS

Drukwerk voor den Handel

GEBR. HAAGENS

Keizerstraat 27 - Tel. 56401

Kalender

Van 3 tot 9 Augustus 1934

Van 22 tot 28 אב 5694

Begin van den Sabbath 7 uur 45 min.

ס' עקב

מברכים החדש

פרק ד'

Einde van den Sabbath 9 uur 38 min.

Donderdag יום כפור קטן

TWEEDE BLAD
WEEKBLAD VOOR ISRAEL. HUISGEZINNEN
Vrijdag 3 Augustus 1934

BINNENLAND

Veertig-jarig bestaan van Achawah

Drukbezochte vergadering en receptie te Amsterdam — De heeren S. Schorlesheim en M. B. Stern tot eereleden benoemd — De heeren Stibbe en Mendels door Opperrabbijn Onderwijzer met den Choweir-titel vereerd

In Feestgebouw Artis heeft Dinsdag 24 Juli de feestelijke herdenkingsvergadering plaats gehad ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van den Bond van Isr. Godsdienstonderwijzers in Nederland „Achawah".

In zijn openingsrede zeide de heer E. Stibbe o.m. het volgende:

Het heeft een punt van ampele overweging in het bestuur van uw Bond uitgemaakt, of 't oirbaar was in deze tijden feest te vieren. De sombere aspecten toch, die zich het vorige jaar aan het oog van den aandachtigen toeschouwer vertoonden, zijn nog steeds niet door een blijder verschiet verdrongen. Integendeel! Als we om ons heen zien in kleineren kring en ook daarbuiten, dan vertoont de gezichtseinder, die zich aan ons oog opendoet, zooveel dreigende wolken, dat we ons met den profeet afvragen: Wachter, wat is er van den nacht? Want nacht is het rondom ons. De nood, waarin een aanzienlijk gedeelte van onze stamgenooten leeft, is nog steeds zoo groot, dat een voorstelling daarvan ons alle vreugde vergalt. Toch hebben wij het gewaagd deze vergadering in het teeken van feestviering te doen staan. Ten eerste daarom, omdat het niet Joodsch is zich door pessimisme te laten neerslaan. Maar behalve ons Joodsche onverwoestbare optimisme, dat ons de zwaarste slagen deed te boven komen, waaronder wereldmachten bezweken zijn, meenden wij ook aan de nagedachtenis van die mannen, die ons ontvallen zijn en aan hen, die thans van de oudere generatie bij ons vertoeven, verplicht te zijn deze vergadering tot een bijzondere te maken, sober maar feestelijk. Onze geachte Secretaris, die een der stichters van onzen Bond is, heeft in zijn uitmuntend jaarverslag een helder overzicht gegeven van de stichtingsdagen onzer organisatie en van wat daaraan vooraf gegaan is.

Toch kan ik niet nalaten eveneens een terugblik te werpen op de vier decennia, die achter ons liggen, al moet ik dadelijk erkennen geput te hebben uit de notulen van de Dag. Best. vergadering, bijgehouden door onzen geachten collega Mendels als 2de Secretaris en uit zijn stijlvolle, kernachtige jaarverslagen, voor den eersten keer in 1897 door hem als 1en Secretaris uitgebracht.

Zoolang een historiewerk ontbreekt, zou ik als jongere, die nochtans reeds 20 jaar het bondsbestaan medeleef, elken nog jongeren collega willen aanraden de jaargangen van ons 40-jarig orgaan, dat 1 Oct. 1894 voor de eerste maal verschenen is, in de Bibl. Rosenthaliana te bestudeeren. Gij zult, evenals ik dat gedaan heb, ervan genieten. Eveneens zal het u, als mij, een genot zijn u te verdiepen in courantenartikelen, in de toenmalige Joodsche weekbladen van 1893—1894 verschenen. Een genot zeg ik. Niet wegens den inhoud van die vergeelde bladen. Daaruit zien we immers in schrille kleuren geschilderd, hoe schrikbarend de positie van onze collega's in den lande was. Het waren juist deze couranten-artikelen, die de wakkere '94-ers het initiatief deden nemen, om door een organisatie te trachten de vele misstanden te verbeteren. De 28 Juli en 11 Aug. 1893 verschenen oproepen, om tot een Bond te geraken van de hand van wijlen A. Polak Jzn., terecht bij zijn aftreden in 1896 de vader van de Bond genoemd. Den 12den Aug. 1893 was reeds de eerste vergadering der commissie van voorbereiding. Groot was de zedelijke moed van deze mannen, als we denken aan de tegenwerking en verdachtmakingen, waartegen ze te kampen hadden. Bedenken we toch, dat vooral toen in onze Joodsche kringen conservatisme hooggij vierde en dat in de oogen van vele autoriteiten alleen het pogen tot 'n organisatie te geraken reeds een revolutionnaire daad was, juist in die jaren, toen allerwegen vakvereenigingen gesticht werden. Toch werd de Bond den 27sten Februari 1894 geconstitueerd en had 21 Aug. van dat jaar de 1e algem. vergadering plaats in P. I. G. O. L.

Hulde aan deze mannen wijlen A. Polak Jzn., I. Coppenhagen, D. M. Klein en lehawdiel M. Mendels, S. Schorlesheim, A. v. Creveld Mzn. en S. Ph. de Vries.

Ik wil de historie niet op den voet volgen. Enkele grepen eruit veroorlooft gij me nog wel! Juist ter wille der jongeren! Tot 1896 bleef Polak Voorzitter, een domineerend figuur, ingewijd in de finesses van alle vraagstukken, zich dag en nacht wijdend aan het moeilijke werk der eerste jaren, het geheel der problemen overziend, niet wijkend naar links of naar rechts, gezien zijn andere drukke werkzaamheden te veel van zichzelf eischend. Kon deze sterke persoonlijkheid noode ontbeerd worden, het viel den Bond gelukkig niet moeilijk in deze eerste moeitevolle jaren een waardigen plaatsvervanger te vinden in den persoon van den heer v. Creveld, die van 1en Secretaris tot Voorzitter gepromoveerd werd, welke promotie tevens de bevordering van collega Mendels tot 1en Secretaris tengevolge had.

Tot 1912 heeft de 2e Voorzitter van onzen Bond inderdaad het roer in zijn bekwame, stevige handen gehad. Wat hij in al die jaren voor den Bond geweest is, laat zich niet in een kort bestek hier teekenen. Men leze doorvoor de annalen onzer vereeniging en krijge zoo eenigszins een indruk van de waarde des heeren v. Creveld voor Achawa. Zijn huis, waar gewoonlijk de bestuursvergaderingen gehouden werden, was in den echten zin het Achawa-huis, zijn winkel was — gelijk ik ergens in een jaarverslag geschetst zag — het bondsbureau. Geen was er, die hem evenaarde in de meesterschap over het gesproken en geschreven woord, een betere leider — soepel doch streng — van de nu en dan bewogen algemeene vergaderingen was niet denkbaar! Heeft Polak de grondvesten van onzen Bond gelegd, v. Creveld heeft het bondsgebouw geconsolideerd, heeft het door zijn 16-jarige leiding prestige in den lande verschaft, heeft voor Achawa toegang gekregen tot de hoogste college's in den lande. Geen vergadering van P. C. of C. C. was er, of Achawa kwam en met zijn goed gedocumenteerde desiderata, die wel niet altijd geheel of zelfs niet gedeeltelijk ingewilligd werden!

Ook financieel wist de heer v. Creveld velen voor Achawa te interesseeren. Dikwijls wist hij belangrijke bedragen te doen storten in de kas van het Ondersteuningsfonds, dat in de eerste jaren maar al te vaak door collega's te hulp geroepen werd, om in den ergsten nood bij te staan. Heeft de heer v. Creveld Achawa prestige weten te verschaffen, omgekeerd heeft de Bond in een zekere wisselwerking ertoe bijgedragen zijn populariteit in den lande te bevorderen en als uiting van erkentelijkheid medegeholpen tot zijn verkiezing in Amsterdams Kerkeraad, welke leidde tot zijn zitting nemen in de Centrale Commissie in 1917.

In 1913 trad wijlen de heer H. Italie als Voorzitter op, de man, die als paedagoog allerwegen bemind werd en wiens oud-leerlingen thans nog met de grootste liefde over hun „meester" spreken. Het waren wel fel-bewogen jaren, die aanbraken na zijn aanvaarding van het Voorzitterschap. In 1914 brak de wereldoorlog uit. Geen wonder, dat in de bange Augustusmaand — voor de eerste maal tijdens het bestaan onzer organisatie — de jaarlijksche reünie achterwege bleef. Wie had nog oog voor stands- en vakbelangen, nu het belang van het vaderland boven alles ging. Gelukkig sloegen de vlammen van den wereldbrand niet naar ons land over. De plannen voor de 20-jarige herdenking van den Bond, die reeds beraamd waren, vielen in duigen. Met het aanhouden van den wereldkrijg kwam er langzamerhand nood in vele kringen. Terwijl er in vele branches een hoog-conjunctuur heerschte, was er in de salarieering onzer collega's weinig of geen verandering gekomen. Door het stijgen der levensuitgaven, ontstond er honger in vele gezinnen onzer collega's. Het Bondsbestuur onder wijlen Italie was het, dat per missive de aandacht der Kerkbesturen in den lande hierop vestigde, in veel gevallen met succes! Al werd het salaris niet gewijzigd, duurte-toeslagen brachten de noodzakelijke aanvulling. Ter illustratie diene, dat nog in 1916 de salarissen varieerden van f 600—f 900 's jaars! Door het gedurig ijveren van het Bondsbestuur werd in 1917 door de toenmalige C. C. besloten een z.g. bevredigingscommissie te benoemen — waarin o.a. Italie zitting had —, om het geheele onderwijsvraagstuk onder de oogen te zien. Verschillende desiderata, waarvoor Achawa jaren geijverd had, stonden op het programma. De nood was dan ook ten top gestegen. Er was een groot tekort aan leerkrachten in den lande. De ouders waren hoe langer hoe meer teruggeschrokken hun kinderen te laten opleiden voor het moeilijke ambt, dat zoo karig beloond werd. Al had een Centraal Commissielid verbaasd uitgeroepen, niet te begrijpen, dat er geen Rabbonem voor f 500.— salaris te vinden waren, de meerderheid was van meening, dat er iets gedaan moest worden. Het was een lijdensweg, maar, die tenslotte met een schoon resultaat bekroond werd. 14 Dec. 1924 was de dag, die terecht als een feestdag genoemd werd. Toen toch werd het belangrijke besluit genomen, dat het minimum-salaris voor den kerkel. ambtenaar zelf in de kleinste Gemeente f 2000 zou zijn, dat de C. C. onmachtige Gemeenten zoodanig zou subsidieeren, dat het mogelijk was den ambtenaar dit salaris toe te zeggen. Dat dit verrassende besluit een der mooiste feiten uit onze geschiedenis is, spreekt vanzelf, maar tevens kunnen wij het gevoelen, dat deze 14den Dec. de mooiste dag was uit het leven van wijlen Italie en het onder zijn leiding werkende Bondsbestuur. Ook andere belangrijke besluiten werden genomen tot verheffing van het moreele en intellectueele peil der aanstaande ambtsdragers. De onderwijzer zou gekend worden bij het voorstellen van het leerplan; de examen-eischen zouden verzwaard wordenx; geen onderwijzer jonger dan 18 jaar zou openbaar godsd. onderwijs mogen geven. Altemaal lang gekoesterde verlangens van den Bond. Elk dezer punten heeft zijn lange historie. Terecht werd van deze C. C. gezegd, dat ze den onderwijzer recht gedaan heeft.

Tusschen 1917 en 1924 lagen eveneens moeilijke jaren voor de Bondsleiding. In 1919 was de nood zoo groot bij vele collega's, dat mede dank zij het initiatief der C. O. een noodfonds gesticht werd, om in de ernstige ellende, die bij vele onzer heerschte, te voorzien. In 1918, het laatste oorlogsjaar, was wegens den ernst der tijden weder geen alg. vergadering gehouden. Het jaar daarop herdacht de Bond zijn zilveren jubileum. Het 25-jarig bestaan werd sober gevierd. Het was toen reeds, dat Italie een beroep op de jongeren deed, actief deel te nemen aan het Bondswerk.

Tot 1927 heeft Italie het Bondsbestuur geleid; het jaar daarna moest uw jongste Voorzitter zijn leiding overnemen, daar wijlen Italie door een ernstige ongesteldheid was verhinderd. In 1929 trad hij definitief af, na zijn leven gewijd te hebben aan de verheffing van het onderwijs en van den onderwijzer. Naast v. Creveld was hij het, die bij zijn afscheid met het eere-lidmaatschap vereerd werd, een onderscheiding, die hij helaas niet te lang heeft gedragen.

Ik heb 't uit dankbaarheid mijn plicht geacht u het werken van onze Voorzitters te schetsen. Is het niet een groot voorrecht voor onzen Bond, dat wij onzen 1en Secretaris, collega Mendels, nog steeds als zoodanig in ons midden hebben? Hij toch is de spil van onze Bondsmachine.

Ik had bij deze feestelijke vergadering gaarne nog meer Bondsbroeders de revue willen laten passeeren, mannen, die zich voor onze organisatie verdienstelijk gemaakt hebben. Het zou me echter te ver voeren. Eén uitzondering zij me echter nog vergund. Met eere moge in het bijzonder genoemd worden onze collega Schorlesheim, die, ofschoon genietend van een verdiend emiritaat, nog steeds met intense belangstelling het bondsleven gadeslaat. Gij waart mede een der stichters van den Bond en jarenlang dagelijksch bestuurder. Zij, die thans nog uw temperamentvol karakter kennen, kunnen beseffen, hoe het in die eerste bondsjaren in u gebruist en gekookt heeft, bij de vele misstanden, die gij aanschouwdet en waaraan gij toch niet — zoo spoedig als gij gaarne wilde — een einde kondet maken!

U, die mede een der bouwers onzer organisatie zijt geweest, zeg ik hier hartelijk dank voor. Het moet voor u, als voor ons een zechijo zijn dezen dag te beleven! Niet minder ook voor den nestor van het algem. bestuur, den Voorzitter der afd. Noordel. Provinciën, collega M. B. Stern, die geen algemeene vergadering mist, geen algemeene bestuursvergadering verzuimd. Het zal u, geachte vergadering, niet verwonderen, dat ik u bij dezen namens het Dag. Bestuur voorstel, deze beide collega's Schorlesheim en Stern, bij acclamatie te benoemen tot eere-leden van onzen Bond en daar namens u allen den wensch aan toevoeg, dat God hun nog een lang leven mag schenken, om deze onderscheiding te dragen. (Daverend applaus).

Met eere vermeldde spr. vervolgens de pogingen, die jarenlang gedaan zijn, om te komen tot de verzorging van den rustenden ambtenaar en de verlichting van den nood van zijn nagelaten betrekkingen. Dikwijls scheen de oplossing, zooals Achawa die wenschte — een landelijk pensioenfonds voor allen — nabij. Telkens stuitte het weer af op nieuw-opduikende bezwaren. Dankbaar gedenken wij het werk van de collega's Andriesen en Poons, die getracht hebben kapitaal voor een pensioenfonds bijeen te brengen. Moeizaam waren de pogingen bij de Centr. Commissie telkens aangewend. Al is in deze niet het gewenschte resultaat bereikt, toch kunnen wij er prat op gaan bij alle weldenkende autoriteiten de overtuiging bijgebracht te hebben, dat men den ouden ambtenaar niet aan zijn lot mocht overlaten. In de groote Gemeenten zijn allerwege pensioenfondsen opgericht, in middel-Gemeenten zijn collectieve verzekeringen voor de ambtenaren gesloten. Vele collega's hebben een individueele verzekering in het vooruitzicht en al kunnen wij het kapitaal plus rente door onze vroegere Pensioenfondsbestuurders bijeengegaard, als zoodanig niet exploiteeren — we hebben 't meermalen de C. C. als kern van een landelijk fonds aangeboden — toch moge het voor hen, die steeds voor dit levensbelang geijverd hebben een genoegdoening zijn te weten, dat uit de renten van hun kapitaal sommige collega's jaarlijks in hun premebetaling geholpen worden, dat wij zelfs besloten hebben een oude collega jaarlijks een kleinen steun te verleenen. Ook mogen wij met trots wijzen op ons Ondersteuningsfonds, mede beheerd door edeldenkende ba-alei-batiem en last not least onze pas gevormde Weerstandskas, die — moge zij nimmer aangesproken worden! — moet dienen, om collega's, die door onrechtmatig ontslag getroffen worden, in hun moeilijkheden bij te staan. Want het laatste is helaas in de laatste jaren weer noodig gebleken. Ondanks onzen strijd voor een goede rechtspositie vooral in de kleinere Gemeenten, kunnen we op dat punt niet geheel gerust zijn. Mede door ons voortdurend ageeren is de bodem voor arbitrage wel rijp geworden en is inderdaad door de C. C. een zoodanige verordening in het leven geroepen, maar helaas is de autonomie der Gemeenten — een vooralsnog onaantastbaar heilig huisje! — een groot bezwaar voor ons hoogste Kerkgenootschappelijk college, om dwingend op te treden. Wel zij dankbaar vermeld, dat de P. C. reeds meermalen aanschrijvingen tot de Gemeenten in den lande gericht heeft zich bij de Kerkgenootschappelijke arbitrage-commissie aan te sluiten. Dat onze bond niet slechts enkel geijverd heeft voor de materieele belangen van onzen stand, zooals hem door tegenstanders wel verweten werd, ook voor de moreele en intellectueele belangen is door Achawa steeds gestreden.

Wat de moreele en intellectueele opheffing van onzen stand betreft: hoe taai is niet steeds gestreden, om de autoriteiten te overtuigen, dat 18 jaar de minimum-leeftijd moest zijn voor den kerkel. ambtenaar, om in functie te treden! Hoe is er niet gestreden voor het op hooger peil brengen der examens! Voor technische verbetering der examina! Hoeveel is er niet gewerkt, om curatoren van onze eenige Joodsche Hoogeschool te overtuigen van het noodzakelijke van een opleiding voor den ass. gazzen en sjouchet. Hoe is ons orgaan niet steeds dienstbaar gemaakt aan de paedagogische en wetenschappelijke scholing onzer collega's! Denken we eens aan de rapporten over leerplannen voor de godsd. school, moderniseering van vertaal- en taalonderwijs. En dan denken we aan de verschijning van een misjna-vertaling en verklaring van Opperrabbijn Tal mede apart in boekvorm uitgekomen! En de prachtige, wetenschappelijke bijdragen van een Opperrabbijn Wagenaar z.g., waarvan velen na zijn verscheiden als dankbare herinnering in boekvorm gepubliceerd zijn. En niet te vergeten de keur van wetenschappelijke artikelen in vroegere jaren van vele deskundige collega's. Helaas is deze medewerking de laatste jaren minder. Mag ik, die zelf aan 'n bijzondere school werkzaam ben, voorts nog vermelden de pogingen door Achawa gedaan bij de betreffende collega's, aan ons Seminarium te verbinden een opleiding voor de akte lager onderwijs met het oog op de Joodsche bijzondere scholen in Amsterdam, welke wel niet geheel met succes bekroond zijn, maar welk streven toch tot resultaat gehad heeft, dat vele Amsterdamsche collega's in staat gesteld werden bedoelde akte te verwerven en hun arbeid gevonden hebben aan de bijzondere scholen? Veel en velerlei heeft Achawa gedaan en hoopt het nog te doen.

De klacht uitte spr., dat de belangstelling der leden ten onrechte dikwerf te wenschen overlaat. Gij hebt in het jaarverslag gelezen van de aanvallen op het minimum-salaris gedaan, het is helaas voor de P. C. noodzakelijk gebleken de subsidies te verlagen. Maar met een mooie geste, als we dit van een man, als den Voorzitter der P. C. gewend zijn, heeft hij verklaard, dat f 2000 werkelijk in dezen tijd het minimum is, waarvan de godsdienstleeraar, die in zijn Gemeente de vertegenwoordiger van het thans veel aangevallen Jodendom is, kan leven. Het klinkt misschien wat egoïstisch, maar ik wil dit zeggen: desnoods bekrimpen de baalei-batiem, wien het thans reeds slecht gaat, zich nog iets meer, ten einde den gazzen en onderwijzer te kunnen onderhouden. Hij moet zijn blijmoedigheid behouden om zijn moeilijke onderwijstaak te kunnen verrichten, hij moet niet al te zeer gedrukt worden ten einde opgewekt in het gebed tot den Allerhoogste te kunnen voorgaan, hij moet niet al te schamel gekleed gaan en niet tot den rang van pauper afdalen, ten einde met gezag zijn kehillo te kunnen vertegenwoordigen!

Moge de tijd aanbreken voor de geheele menschheid in het algemeen en voor Israël in het bijzonder, dat vervuld worden al de vertroostingen, die Jesaja ons schildert: Troost, dubbele troost kome er voor mijn volk. Troost in stoffelijken zin, terugkeer van welvaart, troost in geestelijken zin, opleiding van godsdienstzin, de grondpijler der maatschappij, opdat allen zien, dat God is de Schepper van het al! (Daverend applaus).

Op voorstel van den Voorzitter werd hierna het gebruikelijke huldetelegram aan de Koningin gezonden.

De heeren M. L. Roos en I. D. Kleerekoper leerden misjnijous ter eere van de nagedachtenis der overleden bondsleden.

De bespreking der jaarverslagen duurde slechts kort.

Namens de Commissie van verificatie concludeerde de heer M. de Bruin tot décharge van den bondspenningmeester, den heer S. Porcelijn, waartoe onder applaus en dankzegging door den Voorzitter besloten werd.

Hierna vereenigden zich de leden aan een gemeenschappelijke lunch.

DE RECEPTIE

Om 2½ uur heropende de heer E. Stibbe de feestelijke bijeenkomst.

EEN OPROEP AAN HET JOODSCHE PUBLIEK

Voor een ernstige en dringende aangelegenheid veroorloven wij ons uwe aandacht te vragen.

Binnen zeer afzienbaren tijd hopen wij weer onze Joodsche Feestdagen te beleven. Deze feestdagen vallen dit jaar in het midden der week. Er zal dus van ons allen een offer worden gevraagd, een offer, dat zonder twijfel door velen onzer, zooals steeds, van harte gaarne zal worden gebracht. De zakenmenschen zullen dan hunne zaken gesloten moeten houden. Het Joodsche bewustzijn zal zich op deze wijze duidelijk moeten manifesteeren. Wij gelooven, dat de gebeurtenissen van de laatste anderhalf jaar niet spoorloos aan het Joodsche publiek voorbij zijn gegaan. Wij allen herinneren ons nog dien dag, vol smaad en vernedering, waarop den Jood elders van buiten af de dwang werd opgelegd zijn zaken op den heiligen rustdag te sluiten. Eén oogenblik scheen het dat het Joodsche publiek deze bliksemflits begrepen had. En bij menigeen rijpte het voornemen, om zijn Jood-zijn in het vervolg niet meer te verdoezelen, maar royaal en eerlijk daarvoor uit te willen komen.

Wij willen thans zonder omwegen zeggen, wat wij van u vragen. Wij vragen van de Joodsche winkeliers of zij hunne winkels en magazijnen gedurende de komende feestdagen gesloten willen houden. Wij vragen hun dat met aandrang, hoezeer wij ook weten, dat de nood der tijden hen wellicht in de verleiding zou brengen aan dit verzoek niet te voldoen. Maar wij wagen het, te doen opmerken, dat het negeeren van Sabbath en Feestdag voor géén der neringdoenden zooveel winst heeft opgeleverd, dat hij thans met reden zou mogen zeggen, dat hem dit tot dusverre economisch staande heeft gehouden.

Sluit daarom uw zaken op de komende Feestdagen.

Laat naar buiten zien uw Joodsche solidariteit.

Maar ook tot de koopers richten wij het woord. Als gij het wilt, dan behoeft uw geloofsgenoot voor u zijn zaak niet op Sabbath en Feestdagen open te houden. Gij kunt uwe inkoopen bijtijds doen en kunt ook daardoor van uw kant bewijzen, dat het begrip Jood-zijn voor u een inhoud heeft, die verder gaat dan het uiterlijke. Het is zeker niet in de allerlaatste plaats, dat wij ons tot u wenden. Want door op deze wijze mede te werken, zult gij de moeilijkheden van den Joodschen winkelier, voor zoover het u mogelijk is, helpen verlichten.

Koopt daarom niet op Sabbath en Feestdagen.

Laat ook gij naar buiten zien uwe Joodsche solidariteit.

Het Hoofdbestuur der Vereen.
„Sjemiras Sjabbos in Nederland"
Het Bestuur van den
Joodschen Middenstandsbond
Het Bestuur van de
Joodsche Winkeliersvereeniging

Tot de talrijke aanwezigen behoorden Wethouder Dr. I. H. J. Vos, Opperrabbijn A. S. Onderwijzer en de Rabbijnen Ph. Coppenhagen, G. de Lange en Dr. B. I. Ricardo, de leden der Perm. Commissie, de heeren Jacq. H. Rubens en A. de Lieme Bzn., tal van Kerkeraadsleden en andere autoriteiten.

Door het Dagelijksch Bestuur onzer stad uit te noodigen, hebben wij, aldus de Voorzitter, willen demonstreeren, dat wij, Godsdienstonderwijzers, het als onzen eersten plicht achten bij de jeugd eerbied voor het gezag aan te kweeken.

De heer L. D. Staal, lid van het Dag. Bestuur, kreeg nu gelegenheid een herdenkingsrede uit te spreken, waarin hij een historischen terugblik wierp en erop wees, dat gezien de vele pogingen, die reeds vroeger gedaan zijn, om vereenigingen als Achawah op te richten, welke allen echter na een bepaalden tijd ophielden te bestaan, er terecht een reden is, om feest te vieren, nu dat Achawa 40 jaren bestaat en hiermee dus getoond heeft levensvatbaarheid te bezitten.

Opperrabbijn A. S. Onderwijzer vond het een bijzonder voorrecht voor Achawa, om het 40-jarig bestaan te mogen herdenken. Reden om feest te vieren was er ook, aangezien het steeds de goede geest geweest is, die het bestuur geleid heeft, om de moeilijkheden voor den onderwijzer uit den weg te ruimen. Spr. waardeerde zeer in het bijzonder het werken van den heer Stibbe, voor wien hij nu een schrijven voorlas, waarin spr. zijn vreugde betuigde hem den Choweir-titel te kunnen verleenen; ook de heer M. Mendels Sr. zag zich met den Choweir-titel vereerd. Een langdurig applaus der aanwezigen volgde.

De heer Stibbe zeide dank voor de butengewone eer en verklaarde in de annalen van Achawa gelezen te hebben, dat de Opperrabbijn van oudsher belangstelling voor Achawa toonde, aangezien hij reeds bij de eerste alg. vergadering van den Bond tot de aanwezigen behoorde.

De heer M. Mendels zeide vaak zulke oogenblikken meegemaakt te hebben als verslaggever, maar nu begreep hij pas, wat het zeggen wilde, dat de man, die gehuldigd werd, bijna niet in staat was te spreken.

Namens het Gemeentebestuur van Amsterdam bood Dr. I. H. J. Vos nu zijn gelukwenschen aan. Wanneer de rede van den heer Staal heeft laten zien, dat de onderwijzersstand voorheen beschouwd werd als het vijfde rad aan den wagen, dan is nu wel gebleken, tot welk een hoogte deze zich heeft weten te verheffen. De burgerlijke overheid verheugt zich erover, dat Achawa deze taak op zich genomen heeft, aangezien hiermee niet alleen de Joodsche belangen gediend worden, maar ook die der maatschappij. Na een aansporing om de liefde voor het land en het Koninklijk Huis bij de leerlingen aan te kweeken, uitte spr. den wensch, dat het bestuur tot een lengte van dagen mocht voortgaan de belangen te behartigen van den Joodschen onderwijzer en het kind, niet alleen in het belang van de

Kunsthandel en Lijstenfabriek H. DENIS
Zomerhofstraat 34
Etsen, Schilderijen, enz. Omlijstingen smaakvol en voordeelig
Voorheen werkzaam bij: Gebr. Koch, Noordblaak 23

Joodsche, maar ook van de burgerlijke gemeenschap! (Luide instemming).

Accountant E. v. Dien, namens den Kerkeraad sprekende, aangezien de Voorzitter wegens ambtsbezigheden verhinderd was aanwezig te zijn, verklaarde, dat Achawa zich steeds liet leiden door altruïstische drijfveren en men elkander langzamerhand had leeren begrijpen, behalve in één kwestie, n.l. die van de gehuwde onderwijzeres. Na den wensch geuit te hebben, dat het het bestuur gegeven mocht zijn verder te arbeiden in het belang van den Joodsche gemeenschap, bood spr. tevens namens de Curatoren van het Ned. Isr. Seminarium zijn gelukwenschen aan, die hem hierom verzocht hadden. Behalve dat spr. er op wees, dat er zoo weinig oud-leerlingen van het Seminarium lid waren van deze zoo noodzakelijke instelling, feliciteerde spr. Achawa tenslotte toch ook nog namens de Vereen. Tot Steun aan het Ned. Isr. Seminarium.

De heer M. B. Nijkerk wenschte Achawa namens het Ned. Isr. Schoolbestuur en de Schoolcommissie geluk met haar 40-jarig bestaan, waarvan hij 20 jaren met het bestuur in de meest aangename harmonie heeft samengewerkt.

De heer Jacq. Rubens sprak namens de P. C. en betoogde, dat steun aan het Seminarium niet alleen steun aan den onderwijzer, maar ook steun aan het Jodendom beteekende en dat de P. C. er naar zal blijven streven de harmoonie intact te houden.

Verder boden Rabbijn Ph. Coppenhagen namens de Centrale Organisatie voor de moreele en religieuze verheffing der Joden in Nederland en Mr. J. E. Hillesum namens de vereen. Kennis en Godsvrucht hun gelukwenschen aan. Ook Rabbijn Dr. B. I. Ricardo en de heer E. Asscher Ezn., namens „Sjemieras Sjabbos" wenschten de vereeniging in welgekozen woorden van harte geluk.

Namens de leden bood de heer S. A. Porselijn, lid van het Dag. Bestuur en Voorzitter van de feestcommissie den Voorzitter, den heer Stibbe, een prachtige voorzittershamer aan en den Secretaris, den heer Mendels, twee zilveren kandelaren, terwijl de echtgenoote van den heer Mendels een bouquet bloemen werd geoffreerd.

De heer I. de Groot sprak namens den Bond van Ambtenaren en Beambten in dienst der Ned. Isr. Hoofdsynagoge en vond het een verdienste van Achawa, dat deze steeds op legale wijze is opgetreden.

De Voorzitter dankte nu achtereenvolgens de verschillende heeren voor hun gelukwenschen en verzekerde Dr. Vos, dat de onderwijzers voort zullen gaan op den ingeslagen weg, om de leerlingen aan te sporen, om goede Joodsche staatsburgers te worden.

Tot slot dankte de heer Mendels den Algoeden Hemelvader, Die hem de kracht geschonken heeft naast zijn andere werkzaamheden, ook de belangen van Achawa te mogen behartigen. Met den wensch, dat de eenheid in den Bond steeds bewaard mocht blijven, eindigde spr. zijn dankwoord. De receptie was nu afgeloopen.

Om 6¼ uur nam het diner een aanvang, waarbij 170 personen aanzaten. De Koningszaal was geheel gevuld met gasten, toen den heer L. D. Staal het tafelpresidentschap werd aangeboden. Joodsche gezangen, diwrei Touro en geestige gezegden kruidden den disch.

Nadat de heer E. S. Hen in het dankgebed voorgegaan was, kwam de revue: Dwars door het Joodsche jaar van den heer Arn. S. van Praag de aandacht vragen. Ze viel zeer in den smaak evenals een tooneelstukje van denzelfden schrijver genaamd: De Rebbetseente. Muziek en versnaperingen hielden de aanwezigen tot aan het ochtendgloren bijeen.

TWEEDE DAG

Woensdagmorgen 25 Juli werden in de voortgezette vergadering de periodiek aftredende heeren H. Jakobs, S. A. Porselijn en L. Polak, leden van het Dag. Bestuur, bij acclamatie herkozen. Als plaats voor bijeenkomst voor de volgende jaarl. vergadering werd bepaald een plaats in de afdeeling der Zuidelijke provinciën.

Na eenige opmerkingen werd de concept-begrooting 1934—1935 goedgekeurd. Op een vraag van den heer I. D. Kleerekooper, of niet de uitgaaf bevorderd kon worden van het boek Sjemous met vertaling, zooals dit reeds bestaat van Bereisjies van de hand der heeren Hen, Poons en Klein, adviseerde de heer Staal den heer Kleerekooper een adres-beweging te beginnen onder de Amsterdamsche godsdienstonderwijzers, waarin zij bij de administratieve autoriteiten hierop kunnen aandringen.

Nadat den Voorzitter dank gebracht was voor zijn uitstekende leiding, sloot deze de vergadering.

Loterij ten bate van Joodsche Vluchtelingen

Het Financieel Comité van het „Noodfonds 1933" voor bijzondere Joodsche belangen deelt ons mede, dat de Minister van Justitie den trekkingstermijn der loterij ten bate der Joodsche vluchtelingen heeft verlengd tot 1 Augustus 1935.

Jaarvergadering Beth Refoeah

(×) Maandag 29 Juli j.l. hield de vereeniging tot Stichting van Rustoorden voor Joodsch Herstellenden „Beth Refoeah" haar alg. vergadering ter secretarie der Port. Isr. Gemeente te Amsterdam.

In zijn openingswoord wijdde de Voorzitter, de heer A. J. Mendes da Costa, een woord van waardeering aan de nagedachtenis van wijlen Dr. S. J. Philips, in leven Vice-Voorzitter der vereeniging en herinnerde dankbaar aan het vele, door hem in het belang der vereeniging verricht. De Voorzitter sloot, als een eerbiedige hulde eenige oogenblikken de vergadering.

Nadat de Voorzitter de vergadering weer geopend had, verzocht hij Dr. A. Norden Jr., als opvolger van Dr. Philips diens plaats aan de bestuurstafel in te nemen.

Op verlangen van oud-verpleegden van Beth Refoeah is een vereeniging opgericht, die tot doel heeft, om oud-verpleegden, die nog niet geheel hersteld zijn in de gelegenheid te stellen nog eenigen tijd in de inrichting door te brengen en voorts om den verpleegtijd der patiënten op verschillende manieren te veraangenamen. De verpleegkosten werden, ondanks de slechte tijdsomstandigheden van f 4.— per dag tot f 3.50 verlaagd. Bij wijze van proef worden thans ook patiënten, die aan een licht diëet gebonden zijn, in verpleging opgenomen.

Van de kinderen van Dr. Philips is een legaat ten bedrage van f 300,— ontvangen. Hieraan zal een bestemming worden gegeven, waaraan waarschijnlijk de naam van Dr. Philips zal verbonden worden.

De Directrice der inrichting kon niet persoonlijk aanwezig zijn, daar zij nog niet geheel hersteld is van een lichte operatie. Zij werd vertegenwoordigd door zuster S. van Gelder, die ook gedurende de ziekte van de Directrice, haar werkzaamheden op loffelijke wijze heeft waargenomen. Hiervoor bracht de Voorzitter haar dank.

Aan het verslag van de Secretaresse, mej. Gisela Spangenthal, ontleenen wij:

Het aantal patiënten, dat uitgezonden werd in 1932 bedraagt 47 met 3384 verpleegdagen, terwijl het in 1933, 18 met 1485 verpleegdagen bedroeg.

Het verminderde aantal verpleegdagen geeft evenwel ook nu geen aanleiding tot ongerustheid voor het voortbestaan van ons rustoord.

Toen in April van het verslagjaar vele onzer Duitsche geloofsgenooten genoodzaakt waren hun geboorteland te verlaten, heeft ons Bestuur zich onmiddellijk bereid verklaard enkele kamers voor hen beschikbaar te stellen. In het geheel werden gedurende 1188 dagen hiervan gebruik gemaakt; daar het bemiddelde families betrof, werd door hen een vergoeding betaald.

Op 14 Mei 1933 werd een feestelijke vergadering te Hilversum gehouden ter gelegenheid van het eerste lustrum onzer vereeniging.

Ook in het verslag wordt het verscheiden van Dr. Philips herdacht.

Van ons Steunfonds werd een ruim gebruik gemaakt. In het algemeen worden personen geholpen, waarvan het gezinsinkomen niet grooter is dan f 1500.— per jaar, dus die niet in staat zijn de geheele verpleegkosten zelf te dragen.

In het afgeloopen jaar werden verpleegd 24 mannen en 69 vrouwen. Het aantal verpleegdagen daalde van 6551 in 1932 tot 6040 in 1933. Totaal sedert de oprichting 35946 verpleegdagen.

In het verslagjaar vond de tweede uitloting van onze hypothecaire obligatieleening plaats en werden de obligatiën genummerd 7, 60, 80, 84 en 110 uitgeloot.

De Directrice, de dokter alsook het verplegend personeel hebben hun taak tot onze tevredenheid verricht.

Hierna bracht de Voorzitter mej. Spangenthal een woord van dank.

Uit het verslag van den Penningmeester, de heer Jonas de Vries, bleek, dat er een batig saldo van f 40.000,— is. Besloten werd ook over het volgend jaar een deel der rentelooze schuld en wel 10%, af te lossen.

Aangezien het verslag door het accountantsbureau v. d. Velde gecontrôleerd was, had men geen commissie van verificatie benoemd.

De Voorzitter dankte Mr. J. J. van der Velde voor diens welwillendheid.

De aftredende bestuursleden, mevr. E. Flörsheim-Flörsheim, mevr. A. Rodrigues Pereira-Hart en de heer Jul. Ed. Gerzon, werden bij acclamatie herkozen.

Met een woord van dank en de beste wenschen voor de vereeniging over het komende jaar sloot de Voorzitter de vergadering.

Acad. Examens

UTRECHT — Geslaagd voor het theor. tandheelk. ex. 2e ged. aan de Rijksuniversiteit de heer S. D. Polak.

Gelukkige examencandidaten

UTRECHT — Geslaagd voor akte M. O. A. Fransch, mej. S. Duits te Amsterdam en de heer J. Polak.

Rondom het Meijerplein

De Joodsche Invalide gaat bouwen!

De Diamantclub Concordia valt onder den sloopershamer — De eerste paal straks in den grond!

Het jongste nummer van het Maandblad van „De Joodsche Invalide" brengt in het hoofdartikel een blijde tijding in deze sombere tijden aan de tallooze vrienden dezer sympathieke instelling: De J. I. gaat spoedig bouwen!

Wij laten uit dit hoofdartikel hier de saillantste gedeelten volgen:

Na diepgaand overleg en hoogst ernstige voorbereiding heeft het Bestuur van „De Joodsche Invalide" in zijn laatste vergadering als bekroning van de vele belangrijke besprekingen, besloten, het door den Architect Staal ontworpen project van de groote uitbreiding van het Centraal Gesticht en van de verbouwing van het bestaand gebouw, te aanvaarden.

Ruim 8 jaren na het tot stand komen van het huidige gebouw, is ons Gesticht te klein geworden, omklemmen ons zijn muren. Honderden staan buiten de poort te wachten op uw hulp. Het Bestuur, met zorgen overladen, is er, dank zij den nooit genoeg te waardeeren Regeeringssteun, door het organiseeren van loterijen en verder dank zij de wijze, waarop het Nederlandsche publiek het werk heeft gesteund, in geslaagd, om de gelden te vinden, die noodig zijn voor de verdere verbreeding van onze basis, voor een greep naar het dichtstbijliggend ideaal.

Maandenlang heeft de Bouw-Commissie onder leiding van haar eminenten Voorzitter, den vroegeren Amsterdamschen Gemeente-Secretaris, den heer J. J. Roovers, en met volledige medewerking van den bij uitstek deskundigen Stadsarchitect, ir. A. R. Hulshoff, vaak tot diep in den nacht vergaderd, om de plannen nauwkeurig te wikken en te wegen. Het eenstemmig advies der Bouw-Commissie luidde: „Aanvaardt dit project".

Zwaar drukt de last der liefdadigheid op haar beoefenaars. Met groote moeite slechts kan men in deze tijden voldoende hulp verleenen. Des te heerlijker is de taak van degenen, die hier actief zijn.

Oneindige zorgen kost het de gelden te vinden, die men behoeft, om, wat oud en gebrekkig is, te schragen.

En ondanks dat, denken wij aan ons Liefdadigheidspaleis. Het ontwerp, dat u eerstdaags, hopelijk reeds in het volgend nummer, zal worden getoond en onder leiding van de heeren Staal en Oesterman zal worden uitgevoerd, mag een waar kunststuk worden genoemd. Wanneer het tot stand komt, zal het eens heeten: „Het Paleis van Weldadigheid". Maar een grooter kunststuk zal het zijn, in dit gebouw onze verpleegden naar wensch te verzorgen.

Iedereen zal zijn plicht doen. Liefdadig Nederland zal weten, dat men honderden menschen in den tegenwoordigen tijd uit particulier initiatief niet kan onderhouden, indien niet giften en gaven toestroomen van ieder, die in staat is deze te verstrekken. Elke busjeshouder zal bij het offeren van zijn penningske beseffen, dat er buiten zijn gezin ellende geleden wordt, die dient te worden verzacht.

Vraagt men ons, of wij luchthartig tot den bouw besloten hebben, dan antwoorden wij volmondig: „Neen"! Doch de nood dringt en geheel Nederland vraagt niet: „Bouwt gij?", maar: „Wanneer begint gij eindelijk?".

Welnu, wij bouwen. Binnen luttele weken zal de Diamantclub „Concordia", grenzend aan ons gebouw, worden gesloopt en dan komt de eerste paal en... Uw medewerking.

Moge er Gods zegen rusten op dit besluit! Mogen wij bouwen in vrede en zonder zorgen!

Wij wekken u op, als van ouds, uw plicht te doen. In stralenden gloed verrijst in onzen gedachtengang „Ons Paleis van Weldadigheid".

Wij zullen het met uw hulp openen.

Gij zult uw zwakken en misdeelden een gelukkigen levensavond bereiden. Gij zult uw plicht kennen: het betrachaten van weldadigheid.

Tot nu toe is er een climax in onzen arbeid geweest. Begonnen met 12 patiënten, hebben wij het thans gebracht tot 200. En verscheidene honderden smeeken om plaatsing. Deze zal alleen kunnen geschieden, indien elk Nederlander zich diep bewust is van de groote taak, welke hij heeft te vervullen, van den grooten roep, die van Nederland uitgaat, als een der beschaafdste landen der wereld, het land van rustig overleg en groote menschenliefde, dat ten volle toont te beseffen, dat ook een climax aanwezig moet zijn in het offeren van zijn gave, wanneer de tijden die hulp vorderen.

Bedenkend, welk een kommer duizenden onder ons vervult, moeten wij gaan tot de grens van de mogelijkheid, om anderen te helpen.

Wij hebben ervaren, dat nimmer tevergeefs een beroep op u is gedaan. Dat bij de uitbreiding van ons werk de gaven zijn vervoelvoudigd. Wij doen een dringend beroep op u, om in de toekomst ons nog krachtiger te helpen dan voorheen.

Het hoogst belangrijke besluit — wellicht het belangrijkste uit de geschiedenis der J. I.— —is gevallen: Wij gaan bouwen.

„De Joodsche Invalide" rekent op u!!!

Uit de Nieuwe Molstraat

De verkleining van het Synagogaal Ressort 's-Gravenhage

Naar wij vernemen, zijn dezer dagen krachtens het besluit der Centrale Commissie tot de alg. zaken van het Ned. Isr. Kerkgenootschap in haar jongste zitting genomen de Joodsche Gemeenten Brielle, Heenvliet, Hellevoetsluis, Maassluis, Schiedam en Zuidland van het Ressort 's-Gravenhage overgegaan naar het Synagogaal Ressort Rotterdam.

Onder het Ressort 's-Gravenhage ressorteeren nu nog slechts behalve de Joodsche Gemeente Gravenhage, die van Alfen a. d. Rijn, Delft en Leiden.

Joodsch Leven in de Indische Buurt

Afscheid van den heer L. Gobes

(×) Woensdag 15 Juli vond het afscheid van den heer L. Gobes als Voorlezer en Leeraar van de vereeniging Rechouwous in de Synagoge aan den Insulindeweg 169 plaats, wegens zijn benoeming als Oppervoorlezer en Hoofdonderwijzer te Maastricht.

Nadat de heer Gobes op plechtige wijze in het middag- en avondgebed was voorgegaan, werd het woord gevoerd door den heer A. L. van Leer. Hij prees den ijver van den heer Gobes gedurende de vijf jaren, dat hij aan Rechouwous verbonden was en zijn belangstelling voor al. wat de vereeniging betrof. Zoo werd met medewerking van den heer Gobes de Jeugdvereeniging van Rechouwous opgericht. Namens Rechouwous en de dames-vereeniging Ezras-Nosjiem bood spr. den heer Gobes een Seider-schotel aan.

Vervolgens sprak Rabbijn Ph. Coppenhagen, Eere-Voorzitter en geestelijk adviseur der vereeniging. Evenals bij ieder afscheid ligt ook in dit afscheid iets weemoedigs besloten. De heer Gobes heeft zich bemind weten te maken door de bijzondere wijze, waarop hij steeds zijn werk heeft waargenomen, zoowel dat, wat tot zijn taak, als dat, wat niet tot zijn taak behoorde.

Spr. veronderstelde, dat de heer Gobes zich dankbaar gestemd zal voelen jegens den heer H. de Vries, die hem steeds behulpzaam is geweest, waardoor hij zich heeft kunnen ontwikkelen tot den Gazzen, die hij nu geworden is. Spr. was ervan overtuigd, dat de heer Gobes sterkte en kracht zal vinden door het voorbeeld zijner ouders, om de hooge en heilige taak, die hem nu te wachten staat, te kunnen volbrengen.

Namens het bestuur van Rechouwous, nam hierop de heer H. de Vries het woord. In een geestig gedicht schetste hij de oprechte vriendschap, die er steeds heeft bestaan tusschen hem en den heer Gobes en bood hem een souvenir aan.

De heer H. Leeser, Penningmeester der vereeniging en mevr. S. Hangjas, namens de damesvereeniging Ezras Nosjiem, richtten in een kort woord hun beste wenschen tot den heer Gobes.

Onder den indruk van deze welgemeende hulde nam hierna de heer Gobes het woord. Ondanks de groote vreugde, die hem wachtte, was hij weemoedig wegens zijn afscheid. Partir cest mourir un peu. Spr. heeft in die vijf jaren als Gazzen der vereeniging gedeeld in het lief en leed van allen en het leven van Rechouwous was een deel van zijn leven geworden. Met een toepasselijk woord naar aanleiding van de hem aangeboden geschenken, bracht spr. allen dank en eindigde met de beste wenschen voor de vereeniging Rechouwous en al haar leden.

Hebreeuwsche Avondschool

Hier ter stede zal met ingang van 1 September a.s. een avondschool voor het Nieuw-Hebreeuwsch worden geopend, onder leiding van den heer Z. Mossel, leeraar aan het Ned. Israël. Seminarium. De school zal gevestigd zijn in het gebouw van de Joodsche H. B. S.

FEUILLETON

Licht uit het Westen

Verhaal uit den tijd der schemering van het Ghetto

door

S. SCHACHNOWITZ

(Nederl. vertaling van I. G. N.)

9)

Meier Amschel, het kind uit het sierlijke huisje nummero 148 in het Jodenstraatje, leerde als knaap samen met den slechts enkele jaren ouderen Noson in dezelfde school. Adelaar en rood schild stonden in het ghetto toch al niet ver van elkaar en Meier Amschels vader zou er geen bezwaar tegen gehad hebben, wanneer zijn in vele opzichten begaafde zoon een groot geleerde, zelfs Rabbijn van beroep, zou geworden zijn. Hij echter, de vader, stierf en de twaalfjarige Meier Amschel kwam in het huis van een familielid wonen en in de leer bij het bankierskantoor Oppenheim in Hannover.

Zeventien jaar oud keerde hij naar Frankfort a. d. Main terug als een elegante, mooie jonge man met goede wereldsche manieren en stichtte in het oude vaderlijke huis een klein bank- en wisselkantoor. Om de gebeurtenissen binnen de Gemeente bekommerde hij zich weinig, want hij had geleerd de dingen te taxeeren naar wat ze hem inbrachten en naar wat ze hem kostten. Maar met zijn jeugdvriend Rabbi Noson onderhield hij de vriendschapsbanden. Vandaar, dat de mare zich verspreidde van het geheime compagnonschap, zoo ongeveer op de basis van de geheime overeenkomst tusschen Isachar in het Beis Hamidrosj en Zeboeloen in de havens der scheepvaart...

De een noch de ander sprak over die vriendschap. Maar het viel toch op, dat de ietwat gereserveerde, terughoudende Meier Amschel, nu al een dertiger, met een scherpen blik in zijn blozend rond gelaat, als drong deze door de dikste muren, dadelijk vriendelijk en toegankelijk werd en zonder talmen in den zak tastte, wanneer men bij hem kwam ten behoeve van Rabbi Nosons leerschool.

Iets moest toch ertoe meegewerkt hebben, dat de jonge man, die in 1860, 17 jaar oud, zoo snel en plotseling omhoog steeg, tien jaar later de mooie en knappe dochter van Levi Schnapper, de begaafde Gudula in het oude vaderlijke huis als bruid kon binnenleiden. Het moest reeds zoo zijn, dat de zienderoogen groeiende zegen het huis „zum roten Schild" uit andere, geestelijke sferen en wel uit die der leerschool, toevloeide, waartegen de giften in guldens en dukaten, welke uit de wisselbank hun weg naar de kleine leerschool vonden, slechts een kleinigheid beteekenden....

Boven de schrijftafel van Meier Amschel hing in een mooie lijst een manuscript, een soort zegespreuk over zijn huis.

Allen herkenden hierin de hand van Rabbi Noson. Wat onder de vele symbolische krullen geschreven stond, was een Bijbelvers uit de geschiedenis en uitverkiezing van Aartsvader Abraham: Want Ik heb hem uitverkoren, opdat hij zijn zonen gebiede en zijn huis na hem, dat zij zullen gaan den weg Gods, om te bevorderen recht en rechtvaardigheid...

Daar kwam nog een omstandigheid bij. Men zag Meier Amschel even zelden in de kleine leerschool, als Rabbi Noson in het kantoor van Meier Amschel. Beiden waren, ieder naar zijn aard, menschen van de strengste principes en Meier Amschel in het bijzonder hield zich aan een vaste tijdsindeeling voor zijn werk. Wanneer de vergelijking met Isachar en Zeboeloen opgaat, welnu, dan moest hij, Isachar, binnen zijn vier ellen toeven, terwijl hijzelf, Zeboeloen, Meier Amschel bij zijn schepen moest blijven.

Letterlijk en figuurlijk! Want Meier Amschel was toen — men schreef 1775 — juist van plan scheep te gaan, om naar Londen te zeilen, teneinde daar een filiaal van zijn bank te stichten.

Vijf gezonde, bolwangige jongens tolden in den tuin „zum roten Schild" rond, die groote begaafdheid in het rekenen aan den dag legden en het liefst alleen met munten speelden. Meier Amschel moest gaan uitbreiden...

Van gansch anderen aard waren de relaties, welke Rabbi Salman Chosid met Rabbi Noson en zijn leerschool onderhield.

Rabbi Salman, die den eerenaam van Chosid niet uit de school van Rabbi Noson had verkregen, was een man, die geleerdheid, vroomheid, welgesteldheid en weldadigheidszin in zich vereenigde in een mate, waardoor hem stellig de hoogste eerefuncties zouden zijn toebedeeld, wanneer hij zich daaraan niet standvastig had onttrokken.

Eén eere-ambt liet zich Rabbi Salman, nadat hij zich uit zaken teruggetrokken had, niet ontnemen: hij bracht jonge en heel jeugdige kinderen, waar hij ze begaafd aantrof, naar zijn huis en bezorgde hun spijzen en kleeren, wanneer dat noodig was en leerde met hen met de liefde van een vader en het plichtsbesef van een beroepsleeraar. Tien jaar oud was Mousjé, de zoon van Rabbi Sjemoeël Soufeir, de parel van zijn school, gelijk hij iedereen vertelde. Twee jaar later bracht Rabbi Salman na overleg met den vader, den thans twaalfjarige naar de leerschool van Rabbi Noson, kwam dadelijk zonder moeite in het particulier vertrek van den Rabbi en vertrouwde hem den nieuwen leerling met de volgende woorden toe: Die bengel groeit mij over het hoofd. Ik kan hem allang niet meer de baas. Hij is rijp voor u, Rabbi Noson!

Hij kuste den verlegen knaap op het voorhoofd en ging heen. Eenigerlei antwoord of de vervulling van eenigerlei opname-formaliteit was niet noodig.

Mousjé Soufeir werd leerling van Rabbi Noson Adler.

In diens school was er van een eigenlijk gezamenlijk leeren geen sprake. De leerlingen waren allen reeds niet zoo heel jong meer en van een helderen, bijna rijpen geest. Ieder leerde zelfstandig zijn traktaat. Hadden zij moeilijkheden of verkeerde een hunner in twijfel, dan trad hij zachtjes, zonder aan te kloppen, het vertrek van den meester binnen en wees hem zonder een woord te spreken met zijn vinger de moeilijke plaats aan. Rabbi Noson hield niet van veel woorden. Zelden liet hij ook den leerlingen de vraag stellen. Hij zeide alleen: Goed, ik wil wel eens zien, wat eraan mankeert. Dan leerde hij den geheelen samenhang hardop voor, uit het hoofd, zacht, rustig, met nadruk, diepgaand en toch ook op een voor den leerling begrijpelijk niveau blijvend, woord voor woord, gelijk het zijn gewoonte was te spreken en te leeren. Had hij zoo de kwestie doorgesproken, dan eindigde hij met de vriendelijke uitnoodiging: En wat is nu je vraag? In de meeste gevallen was er dan geen vraag meer...

Eens in de week, des Donderdags, kwamen de leerlingen bijeen, om gemeenschappelijk met den leeraar zich te onderhouden over de een of andere materie. Op elken Sabbathmiddag refereerde een voor het forum der medeleerlingen en de geleerde gasten uit de bezoekers van het bidlokaal van Rabbi Noson een doorwrochte voordracht over zijn wekelijksch pensum. De door deze voordracht uitgelokte discussie duurde gewoonlijk voort tot de Psalmen bij het einde van den Sabbath weerklonken.

Toen voor het eerst de beurt aan den jongen Mousjé kwam, om het podium te bestijgen, zag men meer menschen dan anders, ook nieuwe gezichten, in de leerschool. Eenige vrienden van den Soufeir kwamen, om bij het geluk van den vader aanwezig te zijn.

Rabbi Salman, de eerste leeraar van Mousjé, die op de ontwikkeling van den knaap lette, ontbrak niet op het appèl.

Buiten in de half-geopende deur luisterde Reisel, het moedergelaat onder den breede op een kroon gelijkende Sabbathmuts, verhelderd door geluk en vredige Sabbath-stemming.

Zij slurpte als het ware ieder woord uit den mond van haar kind als een openbaring, een belofte en.... verstond er geen enkel van!

(Wordt vervolgd)

Buitenlandsch Nieuws

AMERIKA

Rabbi Dr. Stephen Wise naar Europa

De Eere-Voorzitter van het American Jewish Congress, Rabbi Dr. Stephen S. Wise, begaf zich dezer dagen met zijn echtgenoote aan boord van de Champlain naar Europa, waar hij gedurende enkele maanden een studie wil maken van den toestand der Duitsche Joodsche vluchtelingen en deel wil nemen aan een vergadering van het Directorium der Hebr. Universiteit te Zürich en de Joodsche Wereldconferentie te Genève zal presideeren.

DUITSCHLAND

Mogelijkheden van naamsverandering in Pruisen

Voor Joden alleen bij hooge uitzondering

De Pruisische Minister van Binnenlandsche Zaken heeft uitvoerige bepalingen met betrekking tot naamsveranderingen uitgevaardigd. Volgens deze bepalingen mogen Joden over het algemeen hun namen niet meer veranderen. Niet-Joden mogen echter z.g. „Sammelnamen", zooals Mayer, Schmidt, enz., en aanstootgevende namen veranderen. In deze gevallen moet de betreffende persoon echter zijn Arische afstamming kunnen aantoonen. Personen van Arische afstamming, die Joodsche namen dragen, kunnen deze namen laten wijzigen. Aanstootgevende Joodsche namen, welke aanleiding tot spotternij kunnen geven of afkeer jegens den drager van dien naam kunnen verwekken, mogen bij wijze van uitzondering worden gewijzigd, doch dan alleen in Joodsche namen, zooals Kohn, Levy, enz.

Jodennamen, mogen geen straatnamen zijn

Overeenkomstig een beschikking van den Politie-President te Breslau betreffende verandering van straatnamen, werden o.m. de volgende straatnamen gewijzigd: De Fränckelplatz in Fontaneplatz; de Heinestraat in Leibniz-straat; de Landsbergstraat in Friedrich-Hebbelstraat; de Julius Schottländerstraat in Waldenburgerstraat; de Heimannstraat in Röntgenstraat en de Oskar Heijmannstraat in Dietrich Eckartstraat.

Hoe het Adolf Hitlerplein te Neurenberg wordt verfraaid

Het Adolf Hitler-plein te Neurenberg wordt op het oogenblik „verfraaid". Aan den achterkant van het vroegere telegraafkantoor heeft men een klok aangebracht en daarnaast een muurschildering, waaronder de volgende spreuk, welke bij prijsvraag is uitgekozen, is aangebracht:

„Trau keinem Fuchs auf grüner Heid
Und keinem Jude bei seinem Eid".

Critiek op den inhoud van den Stürmer

Geen aanleiding tot ontslag

Door een firma te Mannheim werd — naar de Frankfurter Zeitung meldt — een 54-jarigen expediteur op staanden voet ontslagen, daar hij tegenover een collega van zijn twijfel omtrent de betrouwbaarheid van een artikel in het bekende ritueele moord-nummer van den Stürmer over de Joden had blijk gegeven.

De expediteur klaagde de firma aan en eischte hernieuwde aanstelling. De rechtbank stelde den eischer in het gelijk; zij was het met de firma, die zei, dat de aanklager de Nationaal-Socialistische pers als leugenpers had betiteld, niet eens; de aanklager had slechts aan den inhoud van één artikel in de Nationaal-Socialistische pers getwijfeld. Ten gunste van den eischer sprak bovendien nog het feit, dat het betreffende nummer van den Stürmer in beslag was genomen. Men kon ook niet den eischer als „Nörgler" beschouwen; hij had immers niet officieele instanties becritiseerd.

Hoewel den eischer verweten werd, dat hij dergelijke gesprekken tijdens zijn werk hield, was dit voor onmiddellijk ontslag, naar het oordeel der rechtbank, niet voldoende. Hij werd derhalve in het gelijk gesteld en de firma tot het hernieuwd aanstellen van den expediteur veroordeeld.

Niet-Ariërs en de Duitsche groet

De Frankfurter Zeitung deelt het volgende mede: In ambtenarenkringen is men er niet zeker van, of ambtenaren tegenover degenen, die zich tot hen wenden en die niet-Ariërs zijn, ook den Duitschen groet moeten brengen. Dr. van Leers verklaart thans in het Nationaal-Socialistische ambtenarenblad, dat de Hitlergroet de algemeene groet van Duitsche beambten tegenover alle Duitsche staatsburgers is. De Jood, die in Duitschland woont, moet zich dezen groet laten welgevallen zooals ook een Christen zich in een Mohammedaansch land moet laten welgevallen, dat hem de Islamsche groet: Salaam gebracht wordt.

De Hitlergroet geldt tegenover alle staatsburgers, maar niet tegenover buitenlanders. De Jood, die staatsburger is en daarvan ook de voordeelen heeft, moet in ieder geval ambtelijk den groet brengen en aanvaarden. In persoonlijk gesprek met een Jood zal men het brengen van den Hitlergroet moeten laten afhangen van omstandigheden en takt. In ieder geval zal wel nauwelijks te verwachten en te eischen zijn, dat de Jood ook in zijn particuliere leven den Duitschen groet brengt.

De uitsluiting van Joodsche advocaten en notarissen

Naar de Frankfurter Zeitung mededeelt, publiceert thans de „Deutsche Justiz" een statistiek omtrent het aantal Arische en niet-Arische advocaten en notarissen in Pruisen, waaraan wij het volgende ontleenen: Op 1 Mei 1934 waren in totaal 10.885 advocaten toegelaten, waarvan 2009 niet-Ariërs. Van de sinds 7 April 1933 teruggetreden advocaten, in totaal 1364, zijn 1084 op grond van de wet tot toelating tot het uitoefenen van het beroep van advocaat teruggetreden en 280 om andere redenen.

Het aantal niet-Arische notarissen is van 2051 op 7 April 1933 tot 852 op 1 Mei 1934 teruggeloopen!

Scherpe uitsluitingsactie tegen Joodsche handelsreizigers

De textiel-vakgroep van de afd. Aschaffenburg van het Rijksverbond van Duitsche handelsvertegenwoordigers heeft aan het Rijksdepôt der N. S. D. A. P. het volgende schrijven toegezonden, dat in zijn geheel is overgenomen in het tijdschrift van het verbond, de Handelspionier.

De leden van onze vakgroep Textiel, die zonder uitzondering lid zijn van de N. S. Hago en andere vakorganisaties en onder wie zich vele beproefde strijders voor de partij bevinden, lijden — aldus het blad — sedert jaren onder de Joodsche heerschappij. Te Aschaffenburg zijn 18 Joodsche en 80 Arische kleedingfabrieken, die de benoodigde grondstoffen e.d. ontvangen van fabrikanten en grossiers door middel van textielvertegenwoordigers. Deze leveranciers zijn voor 90% Ariërs, ten deele ook partijgenooten en aangesloten bij Nationaal-Socialistische onderorganisaties.

Ofschoon — zoo vervolgt de brief — het verbond zich reeds herhaaldelijk tot de fabrikanten heeft gericht met het verzoek, om voor de Joodsche vertegenwoordigers Arische in de plaats te stellen, was het resultaat zoo goed als nihil. Wij hebben zelfs den leveranciers het voorstel gedaan, de vertegenwoordigingen zóó te verdeelen, dat de Joodsche vertegenwoordigers de Joodsche kleedingfabrikanten bezoeken en de Arische vertegenwoordigers de Arische. Helaas kon ook dit slechts in enkele gevallen worden bereikt.

Vervolgens hebben wij nog bereikt, dat de Arische kleedingfabrikanten zich met hun handteekening hebben verplicht, nog slechts Arische vertegenwoordigers te ontvangen en dat zij tot dit doel in hun inkoopbureaux een schild zouden aanbrengen met het opschrift: Adefa. Bezoeken van niet-Arische vertegenwoordigers ongewenscht!

Het is intusschen gebleken, dat men ook met deze methode geen resultaat kon bereiken, omdat nog steeds alle goede Arische leveranciers, op welker producten de Arische kleedingfabrikanten onherroepelijk zijn aangewezen, door Joden zijn vertegenwoordigd en thans vele kleedingfabrikanten, die Joodsche vertegenwoordigers weerden, het nadeel moesten ondervinden, dat de nouveauté's hun niet meer werden voorgelegd. Het gevolg was, dat zij zich genoodzaakt zagen, het schild te verwijderen en de Joden weer te ontvangen.

Helaas — zoo merkt het blad op — kunnen juist de belangrijkste Arische weverijen van hun Joodsche vertegenwoordigers geen afstand doen. Ten deele zijn zij zelfs verontrust, wanneer het verzoek tot hen wordt gericht, om inplaats van een vreemdrassigen, een Duitschen vlijtigen handelsvertegenwoordiger aan te nemen...

Wanneer tenminste nu maar de Arische kleedingfabrikanten slechts door Arische vertegenwoordigers zouden worden bezocht, dan ware reeds veel bereikt en het economisch leven noch gestoord, noch verontrust. Wij kunnen het in ieder geval niet begrijpen, dat de niet-Ariërs nog steeds als onvervangbaar worden beschouwd!

Aan het eind van deze uiteenzetting wordt opnieuw verzocht, de Joodsche vertegenwoordigers uit te sluiten: Op al deze gronden richten wij derhalve tot u het verzoek, allen fabrikanten, die partij-ambtelijk gestempelde stoffen vervaardigen, te bevelen, geen Joodsche vertegenwoordigers te werk te stellen, en zulks ook niet voor den verkoop der burgerlijke stoffen.

Een aantal fabrikantenorganisaties en leiders van bedrijfscellen hebben dit verzoek ondersteund.

DRUKKERIJ „AMICITIA"
Meester Cornelisstr. 2, Tel. 13404, Haarlem
Prima referentiën in Joodsche Kringen

FRANKRIJK

Ontbinding van kolonie van Joodsche vluchtelingen aan de Garonne

De kolonie van Joodsche vluchtelingen, welke aan de Garonne, niet ver van de monding van de Gironde gevestigd was, is verboden en de kolonisten hebben bevel gekregen Frankrijk te verlaten, als gevolg van een rapport over hun optreden, ingediend door een kapitein van de gendarmerie.

De kolonie was gevormd door een vennootschap, waarvan het kapitaal voor het grootste deel van Duitschers afkomstig was.

Het doel van de vennootschap was: Jonge Duitsche vluchtelingen onderricht te geven in het boerenbedrijf.

Het rapport op grond waarvan de Fransche Regeering de ontbinding van deze vennootschap en het vertrek der kolonisten gelast heeft, verklaart, dat de kolonisten nagenoeg geen landarbeid verrichtten, doch slechts vischtochten maakten in de militaire zone van de Garonne.

Ook werd verklaard, dat hun kamp te dicht bij de militaire verdedigingswerken lag. De onderneming is daarom bij decreet verboden.

PALESTINA

Oude Synagoge-gebouwen in Palestina

Geen eigen vasten vorm

De archaeoloog Dr. E. L. Sukenik heeft in zijn pas verschenen: Ancient Synagogues in Palestine and Greece een overzicht gegeven van Synagogegebouwen in Palestina.

Alle in Palestina opgegraven Synagogen hebben den vorm van een basiliek, dus een schip met twee zijbeuken, een bouwwijze, die onder Hellenistischen invloed is ontstaan. Oorspronkelijk echter was de kerkruimte onverdeeld; dit blijkt uit zeer oude Synagogen op het eiland Delos (2e eeuw n. d. g. j.), Aegina en te Milete. Een der trekken is de aanwezigheid van een gaanderij, die waarschijnlijk reeds dezelfde bestemming had als die in hedendaagsche Synagogen, n.l. van een aparte vrouwenafdeeling. Verder was er dikwijls een bijgebouwtje, dat dienst deed als verblijf voor vreemdelingen, die oudtijds dikwijls in Synagogen geherbergd werden; een overblijfsel hiervan zijn nog de plechtigheden bij het begin en einde van Sabbat en feestdagen (z.g. Kiddoesj en Habdala), eigenlijk huisceremoniën, maar die nu nog ook in de Synagoge, eertijds immers woonhuis voor vreemden, plaats vinden.

Evenals heden ten dage waren de oude Joodsche bedehuizen naar den tempel te Jeruzalem gericht, in aansluiting aan Bijbelplaatsen als 1 Kon. 8,44: Wanneer uw volk in den krijg tegen zijnen vijand uittrekken zal... en zullen bidden naar den weg dezer stad, die Gij verkoren hebt en naar dit huis, hietwelk ik in uwen naam gebouwd heb. Men las hier dus uit, dat men buiten Jeruzalem zich in het gebed naar deze stad te richten had. Zoo wordt ook Dan. 6,11 verteld, dat deze in zijn woning vensters naar Jeruzalem gericht, bezat, waarvoor hij zijn gebed deed. In oude Synagogen, zooals in die van Capernaum en Chorazin was aan die zijde ook de hoofdingang en twee zijingangen. De Heilige Arke met de wetsrollen was oorspronkelijk verplaatsbaar en werd tijdens den dienst aan die hoofdzijde geplaatst. Maar een later type van Synagoge heeft aan den naar Jeruzalem gewenden kant een vaste plaats voor de arke gekregen, zooals dit ook nu nog is; de hoofdingang was toen natuurlijk aan een andere zijde. De arke zelf wordt afgebeeld als een kast met dubbele deuren met een hellend of rond dak.

Onder de vondsten bevinden zich ook zevenarmige luchters; zoo b.v. een steenen van de Synagoge te Chammath bij Tiberias.

In onze dagen hangt voor de Heilige Arke een voorhangsel. Dit was in de oudheid ook in gebruik, maar toen hing het voor de geheele nis, waarin zich de arke bevond.

Voorlezingen uit de Heilige Schrift werden ook vroeger op een biema (Grieksch = hoogte) gehouden. Bij opgravingen vinden wij echter daarvan geen spoor, immers dit was uit hout gemaakt en is dus geheel vergaan.

Van belang is verder de versiering der Synagogen. Sedert de vijfde eeuw komen overal vloermozaieken in zwang met voorstellingen van den zonnewagen en van den dierenriem en ook met Bijbelsche tafereelen, zooals te Beth Alpha, waar het offeren van Izak is afgebeeld. Daarnaast vindt men aan de gevels enz. magische teekens als hexagram en pentagram. Tegen dit gebruik schijnt echter reeds in de oudheid een reactie te zijn ontstaan, want wij zien dikwijls, dat diermotieven moedwillig vernietigd zijn, terwijl die van planten ongeschonden bleven. Hoever intusschen deze versiering ging, blijkt uit een in 1928 te Dura Europos aan den Eufraat opgegraven Synagoge met een groot aantal muurschilderingen.

Ten slotte nog een woord over in Synagogen gevonden opschriften. Deze zijn meestal in het Arameesch of in het Grieksch opgesteld en bevatten de namen van schenkers van kostbaarheden en goede wenschen voor hen. Dit leeft voort in een gebed, dat iederen Sabbath in onze moderne Synagogen wordt uitgesproken ten behoeve van hen, die het godsdienstig leven in stand helpen houden.

Dr. Sukenik komt tot de slotsom, dat ook in Synagogebouw de Joodsche idee geen eigen vasten vorm verkoos, maar dezen in elk tijdperk aan de buitenwereld ontleende.

Extra certificaten voor verloofde jongedames

Door tusschenkomst van de groote Joodsche wereldorganisatie op het gebied der hygiëne O.S.E. heeft de Pal. Regeering besloten, een groot aantal certificaten ter beschikking te stellen van verloofde meisjes, wier aanstaande bruidegoms naar Palestina geëmigreerd zijn. Het Engelsche consulaat te Warschau heeft reeds 64 van deze certificaten verleend. De eerste groep van 22 jongedames is dezer dagen onder groote belangstelling naar het Heilige Land vertrokken. Zij besloten, dat zoo mogelijk heur huwelijksinzegeningen tezamen zouden geschieden. De Jewish Agency moet bij den emigratie-commissaris ervoor borg staan, dat geen schijnverlovingen worden gesloten.

En wanneer zoo'n verloving verbroken wordt, moeten de „delinquenten" dan weder het land verlaten?

Nieuwe Arabische organisatie ter bestrijding van het Zionisme

Onder den naam: Arabische club, heeft een groep Arabische notabelen en jeugdleiders te Jeruzalem een nieuwe organisatie gesticht, welke zich tot taak stelt de politiek van de oprichting van een Joodsch nationaal tehuis in Palestina met kracht te bestrijden en een onafhankelijk Arabisch Palestina te midden van een Arabischen statenbond te propageeren.

POLEN

Vrijstelling van schoolbezoek op Sjabbos

Er bestaan blijkens het desbetreffende rapport door het Wereldverbond voor den Sabbath indertijd uitgebracht nog vele landen, waar Joodsche kinderen op Sabbath de openbare scholen verplicht zijn te bezoeken, al dan niet met dispensatie van schrijven en teekenen.

De Poolsche Agoedas Jisroëil heeft een succes van beteekenis te boeken, nu het haar gelukt is van het Schooltoezicht te Warschau gedaan te hebben gekregen, dat voortaan Joodsche kinderen op Sabbath en Joodsche feestdagen van schoolbezoek zijn vrijgesteld.

De Sidro der week

Plichten, rechten en het Beloofde Land

(ס' עקב)

Zeg niet in uw hart, wanneer de Eeuwige uw God de volkeren vóór u verstoot: wegens mijn deugd heeft de Eeuwige mij gebracht, om dit bezit te nemen en wegens de slechtheid van deze volkeren verdrijft de Eeuwige hen vóór u. Niet wegens uw deugd en de oprechtheid van uw hart komt gij, om hun land in bezit te nemen, doch wegens de slechtheid van deze volkeren verdrijft de Eeuwige, uw God, hen vóór u èn om het woord gestand te doen, dat de Eeuwige uw voorouders heeft toegezworen, aan Abraham, Izak en Jacob. En gij zult weten, dat niet wegens uw deugd de Eeuwige, uw God u dit goede land geeft, om het in erfelijk bezit te nemen, want gij zijt een hardnekkig volk (Deuteronomium 9:4-6)

Alsof het volk in de woestijn, op het punt in het land te komen, het nog nooit gehoord had, maakt Mozes het goed duidelijk, hoe het de inbezitneming van het land te begrijpen had. Al moge ons deze uiteenzetting eenigszins overdreven lijken, zoo heelemaal overbodig was ze zeker niet, bij nadere beschouwing.

Immers, zooals Mozes opmerkt, zou het volk thans de groote, machtige volkeren in de sterke vestingen gaan beoorlogen en overwinnen, reuzengeslachten, voor wie geen volk nog had kunnen standhouden. Hier was geen plaats voor de gedachte: mijn kracht en de macht van mijn hand heeft mij deze overwinning gebracht. Maar des te eerder kon thans de idee ontstaan, dat de deugd van het volk voldoende motief was, om deze slechte volkeren zoo wonderbaarlijk te verdrijven.

Inderdaad, zegt God, ontken Ik uw deugd niet, doch niet hierin schuilt het motief voor het geven van het Land. Deze volkeren zijn slecht, moeten verdelgd worden, doch dat gij in hun plaats komt, dankt ge aan het woord, den voorvaderen gegeven. Want tegenover uw deugd staat uw hardnekkigheid. Ongeacht hoe hoog we deze deugd van het volk kunnen aanslaan, dienen we goed te weten, dat die deugd totaal geen invloed heeft gehad op de inbezitneming van het Land. Onze uitverkorenheid, onze superioriteit speelt noch hier, noch ergens elders een rol bij de inbezitneming van het Land. Dat moeten we weten, zooals de Touro zegt.

Dat het volk zonder deugd niet in het Land gekomen zou zijn, weten we voldoende uit andere Touro-verzen. Zoo vinden we bij het bevel, om in den Jordaan steenen op te richten en daarop de Touro te schrijven: „En ge zult daarop alle woorden van deze Touro schrijven, als gij overtrekt, opdat gij in het Land zult komen" (27:3). Het is Nachmanides, die hierbij aanteekent „wegens de Touro komt gij daar". En wanneer de Touro zegt: „Want omdat de Eeuwige u bemint...." (7:8) is het alweer dezelfde verklaarder, die opmerkt, dat God alleen hen bemint, die de geboden volgen (zie bij 9:4). En, nietwaar, wanneer Nachmanides iets zegt, dat in verband staat met het Land, kunnen we hem onvoorwaardelijk gelooven...

Het lijdt geen twijfel, of Mozes wijst hier het volk op de groote gunst, welke God het verleent, door het waardig te keuren, het Land te mogen betreden. Deze groote genade wordt nog grooter, als we bedenken, dat Mozes even te voren verhaalt, hoe hij voor zichzelf gesmeekt had, om in het Land te komen en hoe hem deze gunst geweigerd was (3:25). Zooals trouwens een heel geslacht uitgesloten was van deze gunst en in de woestijn moest sterven.

Zoo ergens, dan blijkt hier, dat het komen in het Land in dien tijd een gunst was van God. God wilde Zijn woord gestand doen, Hij deed zelfs méér dan dat, gaf het Land zonder strijd, gaf een „goed" land, wat Hij niet beloofd had. Maar God had Zich niet aan een bepaalden tijd gebonden of aan een bepaald geslacht, om het te geven. Het eerste geslacht, dat ervoor in aanmerking, al had het dan ook nog zijn gebreken, bracht Hij Zijn woord in vervulling. Dit geslacht kreeg het recht, om in het Land te mogen komen.

Wanneer we eens onze geheele betrekking tot het Land uit het gezichtspunt van een verkregen recht gingen bekijken? Precies zooals de verhouding was, toen onze voorouders voor de eerste maal het Land zouden betreden? Als gunst, als woordinlossing aan de voorvaderen, viel het hun te beurt. Ze wilden niets „eischen", lieten geen „historische rechten" gelden, al zouden zij dat evengoed gekund hebben als in elken anderen tijd. En van eenige „verplichting" schijnen ze al heelemaal niets geweten te hebben. Mozes vroeg in het Land te komen, „om niet", het volk mocht in het Land komen, onder het noodige voorbehoud, om het gegeven woord gestand te doen.

Vanwaar die omhaal, hier en op verschillende andere plaatsen, als het komen in het Land tot den kring der plichten behoorde? Welk gebod is met zooveel woorden en bezwaren en voorwaarden verbonden? Een gebod wordt gegeven, er wordt soms bijzonder bij gewaarschuwd, ook wel wordt een gebod eenige malen herhaald, of later nader uitgelegd, maar van de tallooze keeren, dat van een komen in het Land gesproken wordt, vinden we nergens één der vormen, waarin gewoonlijk een gebod wordt gegeven. Van den eersten keer af (Exodus 3:8) heet het bijna steeds: God brengt naar het Land en dergelijke uitdrukkingen.

We zullen er heden niet over uitweiden, of we verplicht zijn, om dit recht nu nog te handhaven. Hiertoe zou eerst vastgesteld moeten worden, of het wel waar is, dat een recht gehandhaafd moet worden als een plicht. Tusschen een recht en een plicht is en blijft toch altijd nog een verschil. Als Jood hebben we waarlijk reeds plichten genoeg, om na te komen, elke nagelaten plicht maakt ons tot schuldige. Vergrooten we toch niet lichtvaardig het getal plichten! Plichten adelen ons, rechten verheerlijken ons. Maar ook een niet blijven staan op een verkregen recht kan ons adelen. Zijn wij dan in alles gewend verkregen rechten, óók als ze ons door God zijn toegekend, ten volle op te eischen?

Laat ons in naam der waarheid toch nooit meer spreken van een „plicht", om het Land te bewonen. Over een „recht" in deze valt nog genoeg te discussieeren.

TALMIED

KORTE BERICHTEN

— In Pystian is door den Dajan, Rabbi Sjeloumo Teichthal, een Jesjiwo gesticht.

— De bond van Joodsche Gemeenten in Joego-Slavië heeft zijn president Dr. Friedrich Pops en Opperrabbijn Dr. Isac Alkalay afgevaardigd naar de op 6 Augustus aanvangende conferentie van het Comité des Délégations Juives ter voorbereiding van de Joodsche Wereldconferentie te Genève.

— Te Atlantic-City werd de 15de jaarvergadering gehouden van den Bond van Hebreën in de V. S. Medegedeeld werd, dat deze bond zich belangrijk heeft uitgebreid. Als nieuwe presidenten werden gekozen Dr. S. Goldmann en A. B. Goldberg.

— Naar bericht wordt zullen de Gemeenteraadsverkiezingen voor Jeruzalem tegen het einde van Augustus worden gehouden.

— In Pal. regeeringskringen wordt het plan overwogen om de Joodsche kolonie Petach Tikwah, welke in 1878 gesticht werd en thans reeds 16.000, schier alle Joodsche, inwoners telt, tot stad te verheffen.

— De Joodsche bevolking van Dusseldorp bedraagt volgens Joodsche volkstellingscijfers 5.053, die tezamen 1.01% van de geheele bevolking vormen. Dusseldorp is een van de weinige Duitsche steden, waarin de Joodsche bevolking niet is achteruitgegaan.

— De Directeur der Jewish Colonisation Association (I. C. A.) Louis Oungre is benoemd tot Officier in het Legioen van Eer.

— Aan den Weichsel-oever nabij Warschau zijn de lijken van drie in Galicië verdronken Joodsche slachtoffers der overstroomingsramp aangespoeld.

— Tot hoogleeraar in de Italiaansche literatuur aan de Universiteit te Florence werd benoemd Prof. Dr. Attilio Momigliano, die behoort tot een bekende Italiaansche Rabbijnen-familie.

— Opperrabbijn S. Zierelsohn, oud-senator van Roemenië en ex-burgemeester van Chisenau, waar hij tevens Opperrabbijn is, werd benoemd tot Opperrabbijn van Jassy. Rabbi Zierelsohn, die een van de voornaamste Agoedo-leiders in Roemenië is, zal Opperrabbijn van Chisenau, dat vlak bij Jassy gelegen is, blijven.

— Tot Voorzitter der Joodsche Gemeente te Praag is met 21 tegen 24 stemmen gekozen een bekend jurist, Dr. Maximilian Reiner, leider van den Bond van Tsjechische Joden. De huidige president, Dr. Gottlieb Stein, werd tot vice-president gekozen.

— De Letlandsche regeering heeft besloten tot de sluiting van de clubgebouwen en het Jiddisje theater van de Joodsche socialistische arbeiders.

— De bekende Berlijnsch-Joodsche psychiater, Dr. B. Götz, die zich metterwoon in Palestina gaat vestigen, heeft zijn belangrijke verzameling kunst-naaldwerk, ten getale van 1100 nummers, aan het Kunstmuseum te Praag geschonken.

Rotterdamsche Wissel- en Effectenhandel
VREEMD GELD — EFFECTEN — DEPOSITO'S
Noordblaak 7 — Telefoon 14079

Voetballen f 1.- (compleet)
Voetbalschoenen en reparatie uiterst concurreerend
J. J. L. STIJLEN, v. d. Palmstraat 51

VERVELOOS IS WAARDELOOS
Fa. P. NOOTEBOOM
Firmant W. B. KRIJGSMAN — HUISSCHILDER
Woonhuis Pijnackerplein 15a
Oosteinde 64a - Rotterdam - Telefoon 45433

Voor 1ste klas vakkundige Schoenreparatie
is je adres J. NIJLAND, Kruisstraat 51, Telef. 53875
AFHALEN — BEZORGEN

Reformhuis „Natuurleven" H. Stolk, R'dam v. Oldenbarneveltstr. 133 Telefoon 55528
Alles op het gebied van de natuurlijke leef-, voedings- en geneeswijze
„Forma-natura" schoenen ons succes artikel
ALCOHOLVRIJE wijnen, vruchtenbowls, limonades, likeuren

F. C. SCHIERECK Jz. - Hillegersberg
Kleiweg 29, Tel. 40214 - Kleiweg 127, Tel. 43983
Koloniale waren en Comestibles
Girorekening 17308
Wij leveren U het beste tegen concurreerenden prijs

Tabak, Sigaren, Sigaretten: B. v. d. DOOL
De bekende merken voorradig
Goudschesingel 172, Rotterdam — 's Morgens om 6 uur geopend

BOXEN — GARAGE AMERICAIN
Auto-Herstelplaats — Auto-Stalling — Electr. Duco-Spuitinrichting
En Verhuur zonder Chauffeur — Chauffeurschool
Bel op 12300 — Catharinastraat 46

D. MEELDIJK, Gerrit v. d. Lindestraat 1 — Hoek — Vierambachtstraat
Aardappelen, Groenten, Fruit en Delicatessen. Bestellingen worden zonder prijsverhooging thuisbezorgd. Zwanenberg's Groenten-Conserven onder rabbinaal toez.

Visch- en Conservenhandel J. BERENDS
Bezorging aan huis — Gedempte Slaak 146
Dagelijks versch gebakken Visch — Rotterdam — Telefoon 50620

mm
MEIMA'S MODEMAGAZIJN
ZOMERHOFSTRAAT 30
HEERENMODES

Drukkerij „Olympia"
Schusler's Reclame- en Advertentie-bureau
Groote Visscherijstraat 57c — Rotterdam-West

Jongebreur & Pauli 400 M² ruimte 4 ingangen
Voordeeligst adres voor stalling van vracht- en luxe wagens
Reparatie- en Duco spuit-inrichting - Benzine, Olie, Banden
Tel. 55269 - Speelmanstraat 77-79-89-91

Het adres voor het behandelen Uwer wasch is G. A. DE WINTER
Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting „EDELWEISS"
Westmolenstraat 16-18 - Telefoon 68519 - Schiedam
Alles wordt aan huis afgehaald en weder thuisbezorgd

Auto-Garage „Electra" · I. H. C. VAN SOOLEN
Stalling - Electrische reparatie-inrichting
Van der Sluijsstraat 18-20-22-24 - Tel. 44442 - Rotterdam

Boersma & Commijs, Benthuizerstr. 55, Rotterdam
Complete Meubileering
Eigen Meubelstoffeerderij - Bekleeden en Repareeren van Meubelen

Neemt proef met BROOD en BANKET uit de Bakkerijen van: **Aug. Schenk**
Fabriek: BAAN 34-36-38, Telefoon 53805
Kruiskade 45, Telefoon 14016 — Schiedamschedijk 158, Telef. 13205
SCHIEDAM: Kam. Onneslaan 105, Tel. 69686
Steeds het beste

HUIJSMAN'S EFFECTENKANTOOR
WIJNHAVEN 139 — TELEFOON 12606

SPECIAAL ADRES VOOR TROUW-, ROUW- EN BUITENRITTEN
Noorder Auto-garage, Bergschelaan 160, Telefoon 45440
Verhuur-, Stal- en Reparatie-inrichting - Dag en nacht geopend

De Dame draagt kleermakerswerk
MAISON v. d. SCHALIE (W. Boerendonk), Burg. Meineszlaan 38, Tel. 31024
OOK ALLE SOORTEN BONTWERKEN

Vischhandel G. JANSEN - ZIJL 3
Uitsluitend voor wederverkoop — Tel. 54914, Rotterdam

I. van Onlangs
Loodgieter — Electricien
Schietbaanlaan 33-35 Telefoon 32795
Paul Krugerstraat 81 Telefoon 55805
Tellingerstraat 80 - Telefoon 40805
SPECIAAL ADRES VOOR ALLE WERKZAAMHEDEN

DE TWENTSCHE BANK N.V.
NOORDBLAAK 25 HAVENSTRAAT 25 — ROTTERDAM — GOUDSCHE RIJWEG 55
Depositorente
Zonder voorafgaande opzegging . . . . . 1/4 %
Met 10 dagen opzegging . . . . . 1/2 %
Voor langere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden
Alle Bank- en Effectenzaken — Safe-Loketten

H. MEIJER Azn. TIMMERMAN AANNEMER
KLEIWEG 121 — OVERSCHIE — TELEF. R'DAM 41010

GARAGE v/h DOLK J. T. CANNINGA
Stalling - Onderhoud van Automobielen - In- en Verkoop - Banden, Olie en Benzine
MAURITSWEG 26 - TELEFOON 15620 - ROTTERDAM

Fa. C. KNIPPENBURG & W. v. d. BERG & ZONEN - Stucadoorsbedrijf
Kent U ons prima Stucadoorswerk? Vraagt prijsopgave
Kantoor Bellevoysstraat 74b — Gevestigd 1860 — Telefoon 36118

GUMMIWAREN
Patent-Geneesmiddelen
Vraagt inlichtingen
Elastieken kousen
zonder naad f 5 — per paar
Haarverfkammen
Dr. Mortreux maakt grijs haar wederom zwart enz.

Mij. „SANITAS"
Amsterdam: St. Luciensteeg 24
Arnhem: Koningstraat 63
Delft: Brab. Turfmarkt 84
Dordrecht: Steegoversloot 11
Groningen: Kleine Kromme Elleboog 8
Nijmegen: Sitkke Hezelstraat 22
Hilversum: Leeuwenstraat 12
Utrecht: Vreeburg 66, Voorstr. 32, Zadelstr. 39

J. G. BOERS
vh. G. M. VIERHOUT
N. Binnenweg 198c - Tel. 31977
Levensmiddelenbedrijf
Bestellingen worden thuisbezorgd

GOED en GOEDKOOP
lever ik dagelijks aan vele Joodsche gezinnen de allerbeste kwaliteiten
Aardappelen, Groenten en Fruit
franco aan huis — Aanbevelend:
W. JANSSEN
Duivenvoordestraat 69
(Hoek Aleidisstraat). Tel. 31699

J. SIEREVELD - TIMMERMAN EN AANNEMER
Veeluststraat 34 - 1e etage - Telefoon 32311
Werkplaats: DOEDESSTRAAT 83

Hotels - Pensions - Restaurants

DEN HAAG, Houtmarkt 41, Rit. Pens. COSMAN
In mooi Heerenhuis, fr. kamers m. str. w., bad en telef. Gezellig tehuis v. vast of tijdel. Prima keuken. Dicht bij Haagsche Bosch en tramlijnen. Telef. 180926

Bezoekt het Restaurant
(onder Rabbinaal Toezicht)
E. J. CONTENT & ZOON
Utrechtschestraat 6 bij het Rembrandtplein — Telefoon 36283 — Amsterdam

VAN **A**MSTERDAM N. HOOGSTRAAT 9 11 TOT **Z**
Hotel, Pension HIEGENTLICH Zeestraat 36—38 ZANDVOORT
Voor- en na-seizoen gereduceerde prijzen

GLASER — Pension Restaurant (R. E. O. R.) Paul Krugerstr. 10 - Tel. 22427 — 2 MINUTEN VAN SONSBEEK — ARNHEM
Zeer billijk Week-End-Tarief

HILVERSUM - DRUKKER Pension-Restaurant O. R. T. Mauritslaan 26-28, Tel. 996
Aangenaam Zomerverblijf

SCHEVENINGEN - HOTEL PENSION LEVENSLUST
Gedurende den maand Juni zeer gereduceerde Weekend-prijzen. Tel. 550710

Scheveningen Familie Pension
Geheel nieuw ingericht. Badkamer. Radio-pathefoon. Alle kamers stroomend water. f 3.- p. dag p. persoon. Lunch f 1.-. Diner f 1.50. Eerste klas keuken. Na 1 September f 50 — per maand. Stevinstraat 72, Tel. 552407

VELP Hotel Franken O. R. T.
Rozendaalschelaan 12 - Telefoon 3663
Speciale zalen voor groote gezelschappen en partijen

ZANDVOORT Pension Restaurant TOB. VERDOONER
Streng ritueel - VERLENGDE HALTESTR. 71
Zomer- en Winterverblijf vanaf f 3.— per dag. Gezelschappen reductie
Filiaal VERDOONER - Breedeweg 6 - AMSTERDAM - Telefoon 53949

P. C. DE WILDE
v.h. D. VAN EFFEREN
TOLLENSSTRAAT 58
SMEDERIJ EN KOPERSLAGERIJ
Leveren, Plaatsen en Herstellen van alle soorten
HAARDEN - KACHELS - SLOTEN, enz.
Tevens speciaal adres voor het Herstellen van Fijne en Luxe voorwerpen

Voor Huishoudelijke Artikelen, Gereedschappen en IJzerwaren
het beste adres bij
v. d. KASTEELEN, Zomerhofstraat 11
Telefoon 45373 — Rotterdam

P. Oosthoek
Elisabethlaan 10
Hillegersberg Telefoon 42974
Makelaar in vaste goederen
Timmerman en Aannemer

Leerdamsche Expres
Rotterdam-Gorinchem-Leerdam v. v.
en tusschen gelegen plaatsen
— Vertrek 2 uur n.m. —
Bestel-adres: N. Haven N.Z. 129
Tel. 50112. Agent D. KOSTERING

„DE CONCURRENT"
AUTO- DUCO-SPUITINRICHTING BEKLEEDER PLAATWERK
v. BLITTERSWIJK EN DE JONG
VANSPEIJKSTRAAT 33 - ROTTERDAM
TELEFOON 33326

Electrische Slijperij
J. H. Loekemeijer Jr.
Speelmanstraat 6 - Rotterdam
Telefoon 10570
Slijpt Scharen, Messen en Gereedschappen op elk gebied

Kunsttanden
Bijzonder tarief voor den Middenstand
J. J. HOLTZAPFEL, Tandheelkundige
J. H. HOLTZAPFEL, Tandarts
's Morgens van 9–11½ tegen fondstarief
Spreekuur 1–4 Kruiskade 130, tel. 11285

Kenners
halen hun Sigaren bij
VAN OVERBEEK
Hoofdsteeg 15 en Beijerlandschelaan 119
Telefoon 53169
Alle merken voorradig

Lekkerkerker's
Goederenvervoer en Brandstoffenhandel
Kantoor: Adrianastraat 93
Telefoon 34754

Brooddepôt van EWALD BEHLE
Kruideniers- en Grutterswaren
N. A. DILLE
Wijn, Bier en Limonades
Speciaal adres voor WAS- en POETSARTIKELEN
Proveniersstraat 46

Sigarenhuis „Noorderster"
Het bekende adres
der 4, 6 en 8 ct. Mercurius Sigaar
Let op het juiste adres
A. C. DE JONG v/h Jac. de Langen
ZWAANSHALS 273

Beglinger
Jacob Loisstraat 1 en v. d. Sluijsstr. 61
Vertegenwoordiger van Lips & Peters Haardenfabriek, Dordrecht
Reparaties aan Haarden, Kachels enz.
Rijwielhandel B. E. G.

L. DELHAAS
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
UNIFORMEN - UITRUSTINGEN
Westzeedijk 76
Telef. 54772 - Rotterdam

Versche Zeevischhandel
A. C. BOSMAN JGzn.
Schiekade 8, O.Z.
(3de huis vanaf Bergweg)
- Telefoon 44153 -